

RESILIENCE AND
INNOVATION
FACILITY
4UA

Terre des hommes
Helping children worldwide.

Raportul de cercetare RIF4UA

**Evaluarea nevoilor refugiaților din Ucraina la Brașov (România) și
Budapesta (Ungaria)**

**în cadrul proiectului „RIF4UA – Extinderea serviciilor integrate în
cadrul facilităților de reziliență și inovare pentru incluziunea
refugiaților ucraineni”**

**Social
Innovation (+)
Initiative**

**Co-funded by
the European Union**

Cuprins

Despre proiect.....	3
Abrevieri.....	4
Pe scurt.....	5
Metodologie.....	6
Cantitativ.....	7
Secțiunea 1: Informații generale.....	7
Secțiunea 2: Nevoi sociale și locuire.....	9
Secțiunea 3: Servicii.....	10
Secțiunea 4: Nevoi economice (angajare).....	12
Secțiunea 5: Nevoi psihologice.....	14
Secțiunea 6: Adaptare și reziliență.....	16
Secțiunea 7: Alte nevoi.....	20
Calitativ.....	21
A. Interviu semistructurat adulți.....	21
B. Interviuri Focus Group.....	27
C. Interviu actori instituționali (public și privat).....	32
Concluzii.....	39
Cartografierea nevoilor și a serviciilor necesare.....	41
Cartografierea actorilor.....	42

Despre proiect

Proiectul RIF4UA este finanțat prin Fondul Social European și are ca obiectiv sprijinirea integrării refugiaților ucraineni în România și Ungaria.

Implementat de către Terre des hommes (TdH) România, Terre des hommes (TdH) Ungaria și Agenția de Dezvoltare Durabilă a Județului Brașov (ADDJB) proiectul oferă servicii integrate de sprijin social și educațional, dezvoltare de competențe și acces pe piața muncii, prin centrele RIF (Resilience and Innovation Facilities) funcționale în Brașov și Budapesta.

Aceste centre vor oferi sprijin pentru întreaga familie, incluzând servicii de informare și consiliere, formare lingvistică și educație complementară pentru copii, asistență psihologică și psihosocială precum și sprijin în angajare și incluziune socială.

În primă fază, implementarea proiectului a început cu o evaluare a nevoilor comunității de refugiați ucraineni, precum și cu o cartografiere a actorilor locali relevanți, având ca scop identificarea lacunelor existente în sprijinul acordat refugiaților din Brașov și Budapesta.

Pe baza evaluărilor realizate în cadrul proiectului, refugiații ucraineni vor beneficia de sprijin personalizat în procesul de integrare pe piața muncii, precum și de acces la cursuri de limba locală și programe de dezvoltare a competențelor.

De asemenea, proiectul presupune o colaborare cu actori locali, legat de consolidarea capacității comunităților de a răspunde eficient nevoilor refugiaților, facilitând astfel interacțiunea constructivă dintre refugiați și comunitățile locale.

Prezentul raport face parte din activitatea A002.01 Elaborarea unei cartografieri a părților interesate pe baza unei analize actualizate a nevoilor refugiaților. Este realizat de Agenția de Dezvoltarea Durabilă a Județului Brașov (Brașov).

Data publicării: august 2025

© Agenția de Dezvoltare Durabilă a Județului Brașov;

Terre des hommes (TdH) România;

Terre des hommes (TdH) Ungaria.

Abrevieri

AJOFM – Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă

DAS - Direcția Asistenței Sociale

DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov

DSP - Direcția de Sănătate Publică

FG – focus grup

HU – Ungaria

IGI - Inspectoratul General de Imigrări

IOM – Organizația Internațională a Migrației

ISJ - Inspectoratul Școlar al Județului

JRS - International Catholic Organization

KATYA – Centru dedicat sprijinirii comunității ucrainene din Brașov.

MIC - Centrul de Integrare pentru Migrații

ONG – Organizații neguvernamentale

RO – România

UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees

Pe scurt

Informații generale. Refugiații chestionați sunt predominant femei (82%) aflate în vârstă activă (31–50 ani), iar peste 90% au venit împreună cu alți membri ai familiei, majoritatea având copii în îngrijire. România înregistrează o proporție mai mare de tineri și familii numeroase, în timp ce Ungaria găzduiește mai multe persoane de peste 50 ani. În ambele țări, majoritatea sunt stabiliți de peste doi ani.

Nevoi sociale și locuire. 87% locuiesc în chirie, iar 76,5% nu au primit nici un sprijin în găsirea unei locuințe. Principalele probleme includ spațiul insuficient unde locuiește familia și utilități precare. Discriminarea la închiriere este raportată mai frecvent în Ungaria. România oferă o experiență locativă mai stabilă, susținută în parte de rețele informale și ONG-uri.

Acces la servicii. Doar 53,5% au acces complet la servicii medicale, iar aproape 10% nu au acces deloc. 64% dintre părinți au nevoie de sprijin educațional pentru copii, mai ales în România. Cele mai cerute servicii sunt: transport public, cursuri de limbă, educație pentru copii și integrare socială.

Nevoi economice. Refugiații ucraineni au un nivel educațional ridicat: 70% au studii superioare, iar 40,5% sunt angajați. Ungaria are mai mulți refugiați activi profesional, în timp ce România înregistrează mai mulți inactivi – în special femei cu copii. Refugiații solicită cursuri lingvistice, consiliere profesională și recunoașterea/recertificarea calificărilor obținute în Ucraina. Există un potențial ridicat de adaptare profesională, dar și bariere legate de integrare juridică și instituțională.

Nevoi psihologice. 60% declară o stare emoțională „acceptabilă”, dar 28% se află în dificultate. 65% dintre respondenți fie au nevoie, fie nu sunt siguri că nu au nevoie de sprijin psihologic. Participarea la activități de integrare este moderată (48%), iar interacțiunea cu alți refugiați se realizează de cei mai mulți refugiați (86%).

Adaptabilitate și reziliență. Refugiații aplică strategii de adaptare: sprijin familial, inițiativă personală, optimism. Adaptarea este medie (scor 5/10), cu o ușoară tendință pozitivă în România. Participarea la activități colective este limitată, dar există un potențial ascuns de mobilizare din rândul celor 43,5% care participă ocazional. Sentimentul de apartenență la comunitatea de refugiați este moderat, iar sprijinul informal este perceput ca fiind mai eficient decât cel instituțional.

Alte nevoi. Cei care au nevoie de sprijin juridic solicită clarificarea statutului, traducerea documentelor, sprijin în muncă și antreprenariat. Printre cele mai frecvent menționate nevoi pentru o mai bună integrare se numără: cursuri de limbă, locuință, sprijin financiar, integrarea copiilor, consiliere juridică, asistență psihologică, acces la muncă și sprijin pentru persoane vulnerabile. Se conturează o cerere clară pentru servicii adaptate, accesibile și susținute în mod constant, care să permită o integrare durabilă.

Metodologie

În cercetarea sociologică desfășurată în cadrul proiectului RIF4UA – Extinderea serviciilor integrate în cadrul facilităților de reziliență și inovare pentru incluziunea refugiaților ucraineni, a fost adoptată o abordare metodologică mixtă, reunind metode cantitative (ancheta pe bază de chestionar) și calitative (interviuri și focus grupuri) pentru a asigura triangularea datelor. Astfel, dimensiunea cantitativă a oferit o imagine de ansamblu asupra percepțiilor și nevoilor refugiaților ucraineni, în timp ce analiza calitativă a surprins experiențele de adaptare atât personale ale refugiaților și cele instituționale antrenate în activități de asistență pentru aceștia.

Cercetarea s-a adresat în primul rând refugiaților ucraineni stabiliți în România, în special în municipiul Brașov și în Ungaria, cu accent pe capitala Budapesta. Totodată, cercetarea implică și o serie de actori instituționali – reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, autorităților publice locale, furnizorilor de servicii sociale, educaționale și de sănătate, precum și angajatori sau experți în politici de integrare.

Selecția participanților la ancheta cantitativă sa realizează printr-un eșantion de conveniență, distribuit online și față în față care în total a reprezentat 200 de persoane chestionate dintre care 104 au fost din zona metropolitană Brașov și 96 din Budapesta

În cazul interviurilor și focus grupurilor, selecția a fost orientată tematic, având în vedere diversitatea experiențelor (vârstă, gen, statut familial sau ocupațional). La nivel instituțional selecția a pornit de la cele mai reprezentative structuri care s-au afirmat în procesul gestionării crizei refugiaților ucraineni spre cele care au fost identificate în cadrul interviurilor semistructurate cu refugiații adulți ca structuri care au dat dovadă de expertiză în activitate cu aceste persoane și au acordat asistență. În total în ambele locații au fost realizate 31 de interviuri cu refugiați adulți, 6 focus-grupuri și 13 interviuri cu reprezentanți instituționali.

Colectarea datelor a fost realizată în perioada 16 iunie - 16 iulie 2025. Chestionarele au fost distribuite online prin Google Forms, fiind disponibil în limba rusă. Interviurile semistructurate vor fi realizate față-în-față sau prin mijloace online (Zoom, WhatsApp), în funcție de disponibilitatea respondenților, asigurând întotdeauna consimțământul informat și protejarea identității participanților.

Focus grupurile vor fi moderate de facilitatori instruiți și desfășurate în spații sigure, prietenoase, inclusiv online în colaborare cu instituțiile partenere.

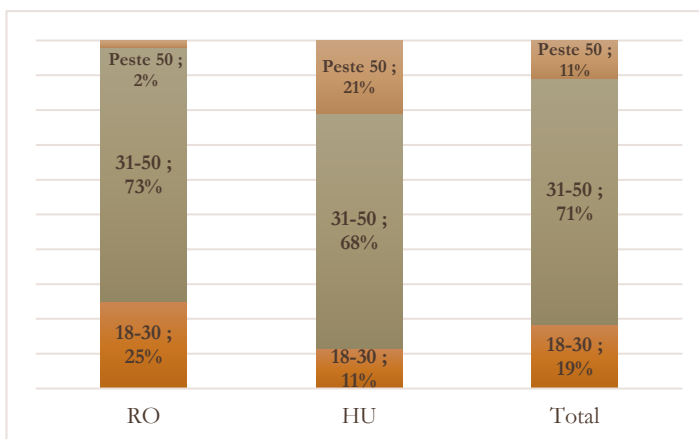
Datele colectate cantitativ au fost prelucrate în Microsoft Excel, iar cele calitative care au urmat transcrierea și identificarea temelor dominante cu ajutorul software-ului NVivo.

Cantitativ

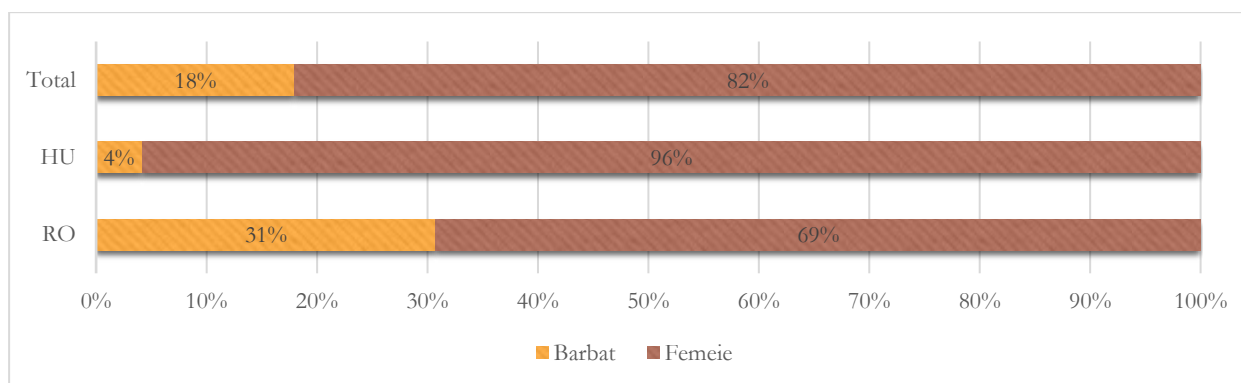
Secțiunea 1: Informații generale

Q1. Vârsta

Din datele colectate reiese că Brașovul găzduiește preponderent refugiați tineri și de vârstă activă, ceea ce poate fi legat în special de proximitatea geografică dar care solicită facilități educaționale și oportunități economice legate de locuri de muncă. Budapesta, în schimb, din totalul participanților la sondaj, are un procent important de refugiați de peste 50 ani (20,8%), ceea ce presupune o nevoie sporită de servicii de sănătate, îngrijire și sprijin psihosocial.

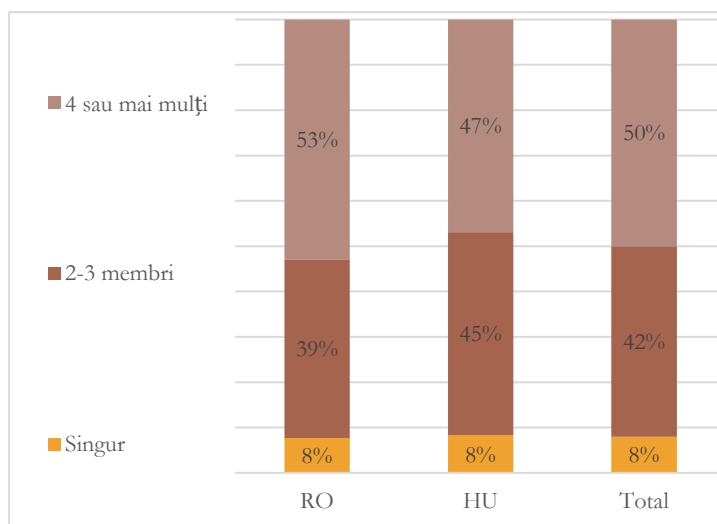

Q2. Sexul

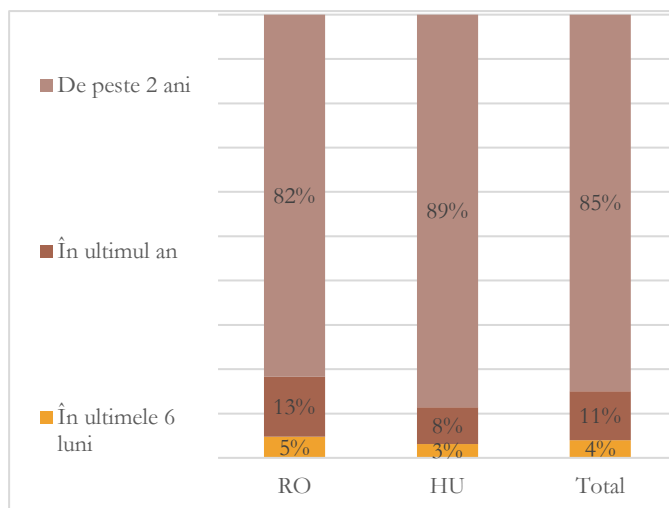
În Brașov, respondenții femei reprezintă aproximativ 70%, ceea ce sugerează o distribuție relativ mai echilibrată decât în Budapesta. În Budapesta, proporția femeilor ajunge la 95,8%, ceea ce poate indica mai mult o facilitare instituțională în selectarea eșantionului. Această distribuție reflectă o supra-reprezentare clară a femeilor (82%) în rândul refugiaților, o caracteristică specifică migrației generate de războiul din Ucraina. Din cauza restricțiilor privind mobilizarea militară, majoritatea bărbaților apti de luptă nu dispun de acces liber la mobilitate, ceea ce a determinat o migrație predominant feminină – deseori însoțită de copii sau de persoane vârstnice.

Q3. Număr de membri în familie

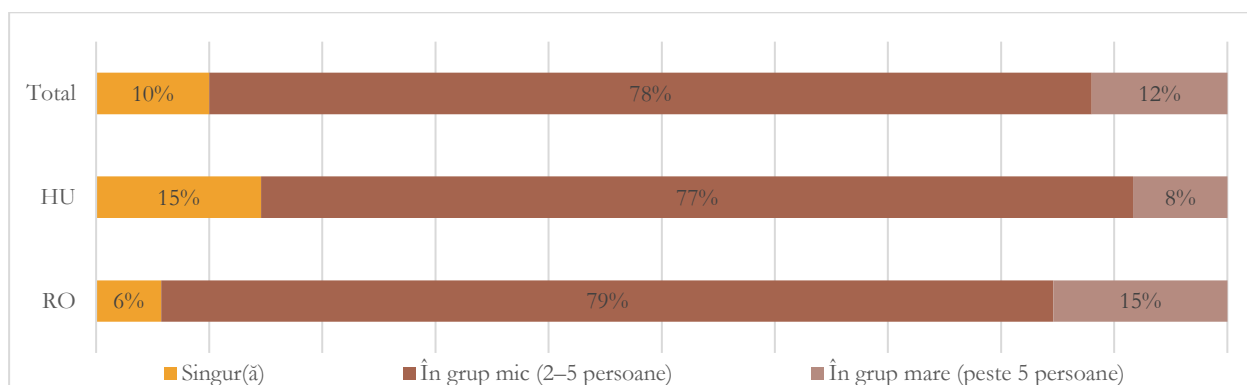
Majoritatea refugiaților (92%) nu sunt singuri, ci au migrat cu precădere în familii extinse (50%). Familiile mari (≥ 4 persoane) sunt predominante în ambele țări, dar mai frecvente în România (53%) decât în Ungaria (47%). Persoanele singure sunt relativ puține (8%), care reprezintă în mare parte respondenți tineri. Într-o analiză mai profundă, urmărind relația dintre sex, vârstă și numărul membrilor de familie, observăm că în Brașov sunt refugiate mai multe familii dintre bărbați femei mai ales din grupa de vârstă 31-50 ani. În Budapesta predomină familii feminine cu multe femei adulte și de peste 50 de ani.

Q4. Când ați ajuns în România/Ungaria?

Majoritatea covârșitoare a refugiaților din eșantion (85%) se află în țara gazdă de peste 2 ani, ceea ce indică că procesul de integrare a început sau este în curs. Această distribuție reflectă o stabilizare a populației refugiate, cu implicații a potențialului de adaptare pe termen lung. Pe orașele de reședință se observă că Budapesta prezintă un profil mai stabil al structurii refugiaților pe când Brașovul înregistrează o proporție ușor mai mare de sosiri recente (18% sub 1 an) față de Budapesta (11%). Acest fapt considerăm că se datorează inclusiv proximității frontierei precum și atractivitatea zonei care îi găzduiește.

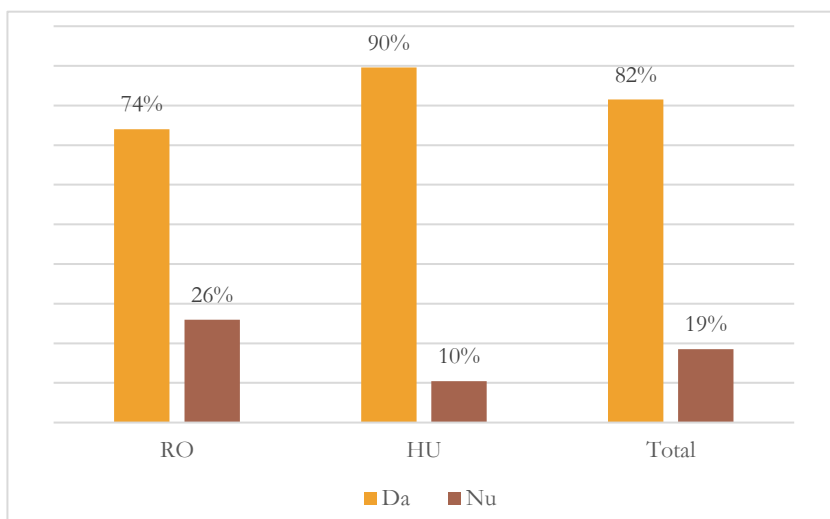
Q5. Ați venit singur(ă) sau cu alte persoane?

Majoritatea refugiaților (90%) nu au venit singuri, ci au sosit împreună cu alte persoane – cel mai adesea în grupuri mici (2-5 persoane), formate probabil din membri ai familiei apropiate sau prieteni. Brașovul atrage mai multe grupuri mari (15%) decât Budapesta (8%), ceea ce presupune mai degrabă costurile ridicate de deplasare, posibilitatea trecerilor multiple și mai facile a frontierei precum și proximitatea față de frontieră a operațiunilor militare. Totodată sosirea și rămânerea în orașele gazdă sunt diferite. Corelat cu Q3 observăm că cei sosiți au rămas ulterior fie să locuiască în aceeași componentă fie s-au reunit cu alte persoane pentru a avea un trai în comun.

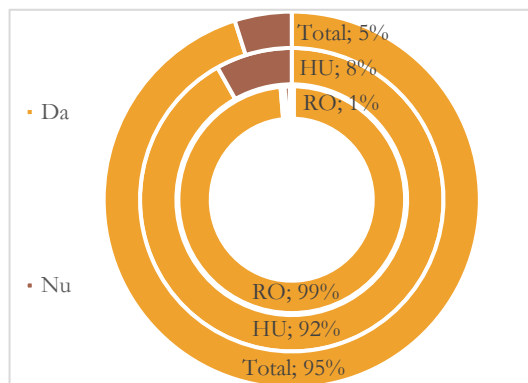
Q6. Aveți copii?

Majoritatea refugiaților ucraineni ce au participat la sondaj (peste 4 din 5) au declarat că sunt părinți. Deși conform datelor colectate Budapesta găzduiește un procent semnificativ mai mare de părinți refugiați (89,6%), ceea ce generează un grad mai ridicat de presiune asupra sistemelor de educație, sănătate și locuire, România are o distribuție mai echilibrată, cu o proporție relativ mai mare de adulți fără copii – potențial tineri, studenți sau persoane singure.

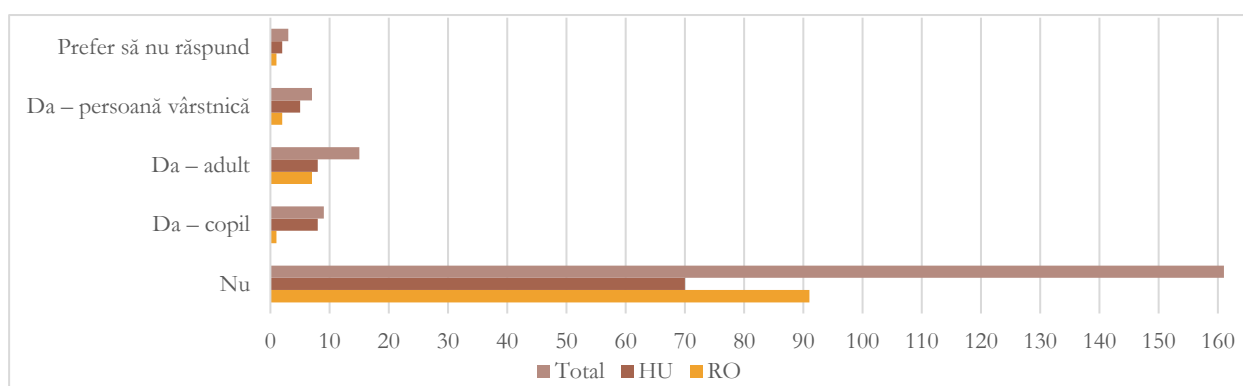

Q7. Dacă da, copiii sunt în grija dvs.?

Un procent covârșitor de 95% dintre părinții refugiați declară că au copiii în grijă personală, ceea ce înseamnă că stabilirea în locurile de reședință a avut loc împreună cu familia. Totodată circa 8% dintre respondenți din Budapesta au declarat contrariul – nu au copii. Acest număr se poate explica prin faptul că întrebările Q5 și Q6 nu au specificat expres copiii minori, iar numărul mai mare de persoane în de peste 50 ani din Ungaria, ce au participat la sondaj ar presupune indicarea statutului de părinte dar având copii majori care nu se află împreună cu cei intervievați sau în cel mai rău caz, situația se explică prin separarea familiilor refugiate, plasarea temporară a copiilor la rude sau instituționalizarea copiilor.

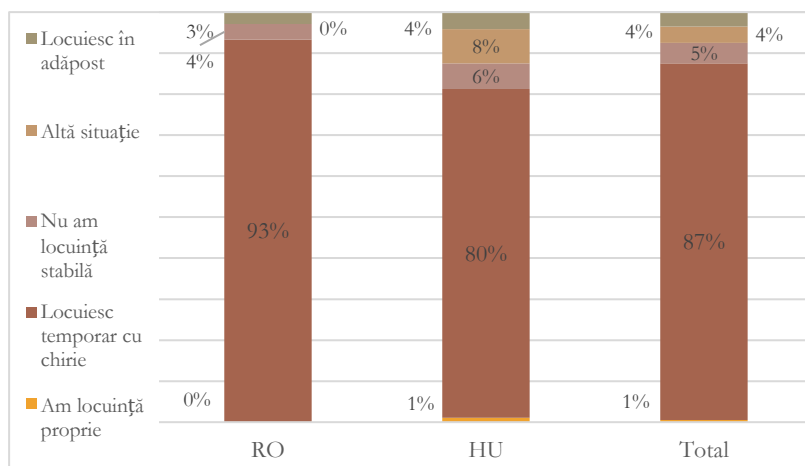
Q8. În familia dumneavoastră cu care vă aflați în Brașov / Budapesta, există persoane cu dizabilități?

Conform celor care au răspuns la această întrebare, aproximativ 1 din 5 familii (17%) trăiesc împreună cu cel puțin o persoană cu dizabilități, ceea ce implică nevoi suplimentare de sprijin și servicii specializate (accesibilitate, tratamente, îngrijire permanentă). Cea mai frecventă categorie sunt adulții cu dizabilități 12% din care 4% sunt persoane vârstnice, urmată de copii (5%). În profil geografic distribuția cu număr mai mare este înclinată spre respondenții din Budapesta. Persoane cu dizabilități se regăsesc printre toate categoriile: copii, adulți și persoane în vârstă, Totodată proporția mare a celor în vârstă este în concordanță cu datele obținute mai sus privind prezența mai mare a refugiaților de peste 50 ani.

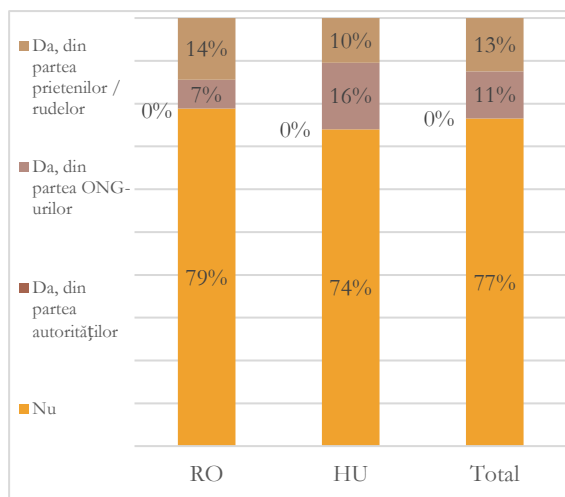
Secțiunea 2: Nevoi sociale și locuire

Q9. Care este situația locuirii dvs. În România?

87% dintre refugiați locuiesc în chirie temporară, cu ușor dezechilibru pe orașe de reședință. Totodată în Budapesta diversitatea este mai mare a situațiilor, 8% dintre respondenți au declarat că locuiesc în adăposturi. Fapt care se poate explica prin prețul mai ridicat la chiria în capitala ungară comparativ cu cel din Brașov (România). Situațiile diferite menționate s-au referit în special la căminele studențești și locuințe sociale.

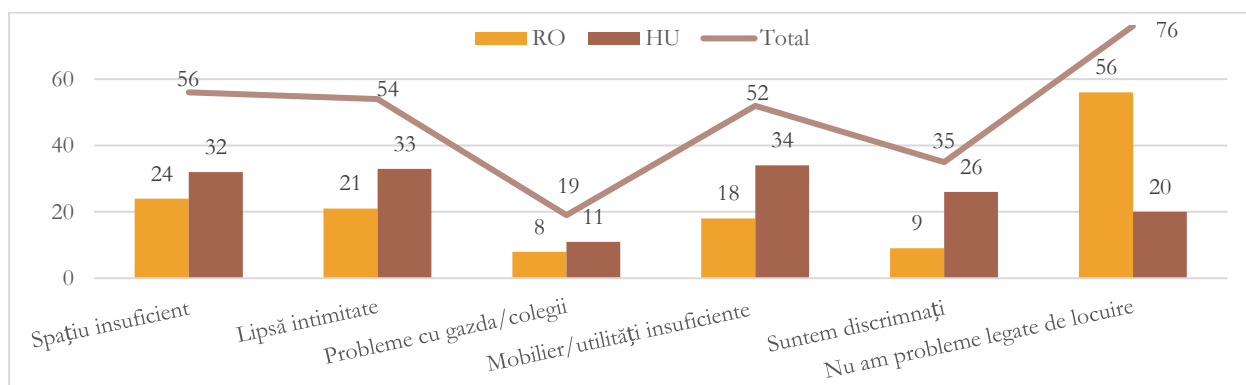
Q10. Ați primit ajutor pentru identificarea unei locuințe?

76,5% nu au beneficiat de niciun tip de ajutor în identificarea locuinței. Totodată rețelele informale (prieteni, rude) și ONG-urile au acoperit nevoile pentru aproximativ 24% dintre refugiați. Valorile nule acordate sprijinului din partea autorităților se explică prin faptul că acestea fie nu s-au implicat în acest proces și au preferat să intervină doar financiar, fapt vizibil din răspunsurile suplimentare, fie au acționat prin intermediul ONG-urilor, dar este cert că nu s-a întreprins nici o acțiune de comunicare în acest sens din partea autorităților pentru a menționa eforturile depuse. Din alt punct de vedere cum menționam mai sus, respondenții au menționat că principalele forme de sprijin primit sunt: material / financiar; sprijin oferit de ONG-uri și organizații religioase; rețele sociale și sprijin informal, cazare instituțională temporară; sprijin informațional și logistic.

religioase; rețele sociale și sprijin informal, cazare instituțională temporară; sprijin informațional și logistic.

Q11. Ce probleme legate de locuire întâmpinați?

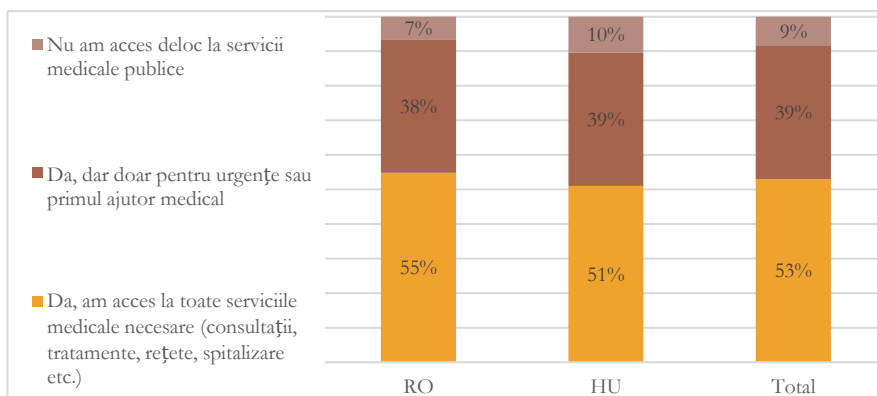

Refugiații aflați în Brașov raportează o experiență locativă mai stabilă, cu mai puține conflicte și mai multă intimitate. Cei din Budapesta evidențiază o densitate mai mare de probleme locative și un nivel semnificativ de discriminare percepută, inclusiv în contextul chiriei pentru familii cu copii. Cu toate acestea un număr mare de respondenți - 24 (Brașov) și 32 (Budapesta), se confruntă cu insuficiența de spațiu. Din răspunsurile colectate suplimentar rezultă că cele mai grave obstacole sunt legate de costurile ridicate ale chiriei, refuzuri repetate de închiriere legate de naționalitate ceea ce generează instabilitate și stigmatizare.

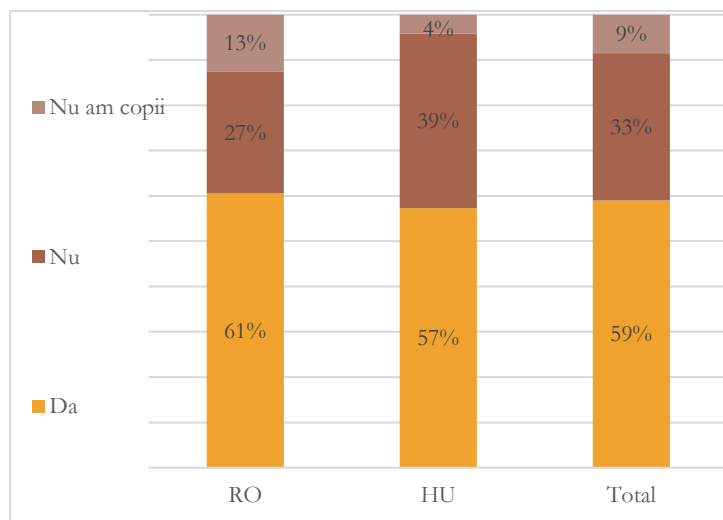
Secțiunea 3. Servicii

Q12. Aveți acces la servicii medicale publice în România / Ungaria?

Peste jumătate dintre refugiați declară că au acces complet la serviciile publice medicale, în timp ce aproape 40% au acces limitat doar la urgențe. Un procent semnificativ (9,5%) nu are deloc acces, ceea ce semnaleză probleme de informare, integrare instituțională sau bariere administrative.

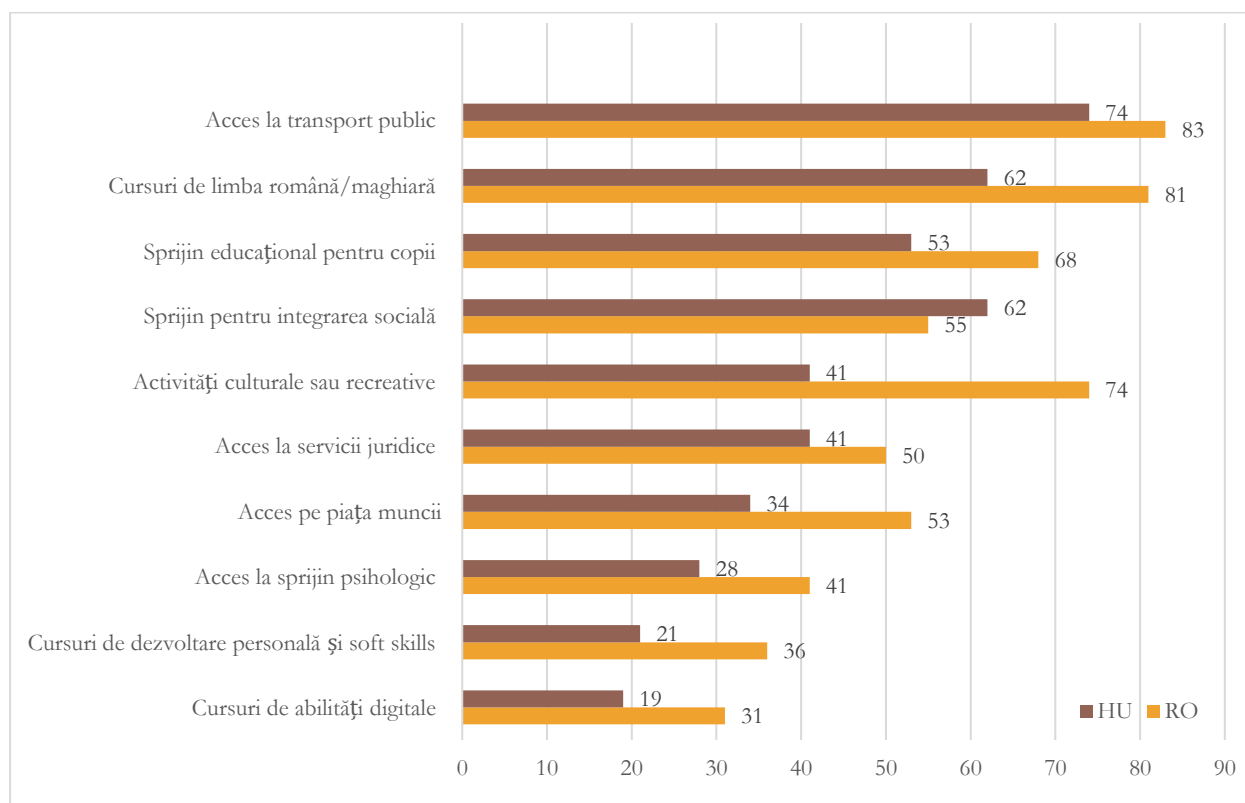

Q13. Aveți nevoie de sprijin pentru educația copiilor?

64% dintre părinți declară că au nevoie de sprijin educațional pentru copiii lor. Doar unul din trei părinți (36%) afirmă că nu are nevoie de sprijin. Existența unui număr constant de persoane care nu au copii (12%) este în linie cu datele din Q6. Cu toate că întrebarea respectivă nu include răspunsuri deschise, cele din Q10–Q11 sugerează mai multe forme de sprijin educațional solicitate sau necesare: înscrierea copiilor în grădinițe/școli; asistență lingvistică (cursuri de limbă); sprijin material legat de procurarea produselor școlare, îmbrăcăminte, rechizite; activități extracurriculare și consiliere sau integrare psihopedagogică.

Q14. Ce alte servicii (publice) sunt importante pentru dumneavoastră? (Bifați cel puțin 3 și cel mult 5 opțiuni relevante pentru dvs.)

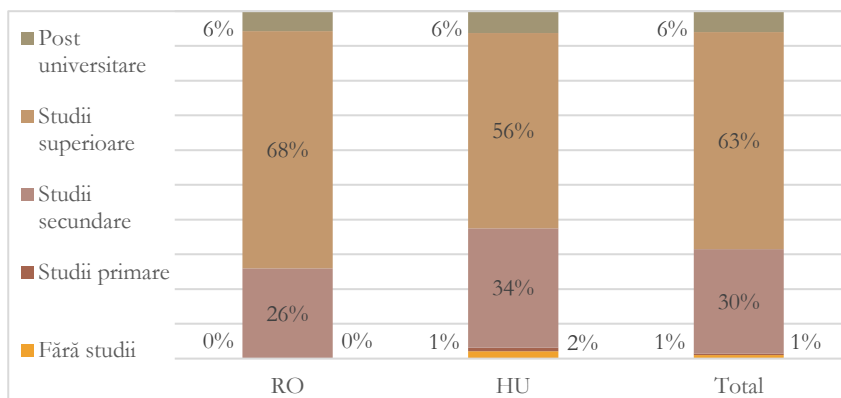

Ceia ce se evidențiază sunt cele câte 4 răspunsuri pentru care s-a optat cel mai mult. Atât în Budapesta cât și Brașov pe prim plan se evidențiază astfel de servicii ca transportul public și cursuri de limbă locală. În România acestea sunt urmate de activități recreative, culturale și apoi educaționale, pe când în Ungaria suport pentru integrare și acces la educație pentru copii. Per ansamblu refugiații din Brașov manifestă o cerere mai mare pentru integrare culturală și educațională, iar în Budapesta prioritățile par a fi mai administrative: integrare socială, sprijin pentru locuință, sprijin juridic. Dacă am urmări intensitatea răspunsurilor atunci am observa că respondenții din Brașov manifestă mai mult activism, ceea ce se explică probabil mai mult prin structura vârstei respondenților și care determină solicitările mai frecvente. Numărul mai mare a familiilor cu copiii în România crește solicitările față de activitățile educaționale, recreative și culturale, iar umărul mai mare ale persoanelor de peste 50 ani în Budapesta și totodată al femeilor cu copii în Brașov, sporește numărul de solicitări față de transportul public.

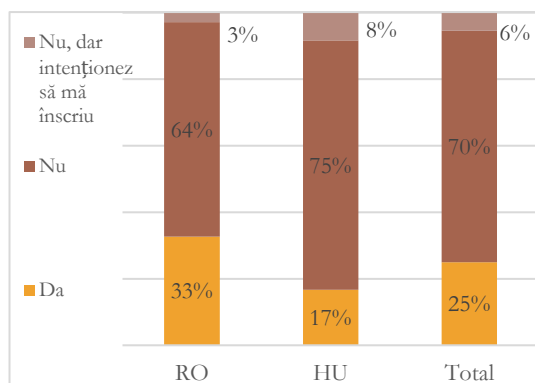
Secțiunea 4: Nevoi economice (angajare)

Q15. Care este nivelul dumneavoastră de educație absolvit?

Aproape 7 din 10 respondenți au studii superioare (universitare sau postuniversitare), indicând un nivel educațional înalt. Totodată Brașovul a atras o proporție mai mare de refugiați cu studii universitare, pe când în Budapesta se observă o distribuție mai echilibrată între liceu și universitate, cu o prezență minoră de persoane cu educație scăzută.

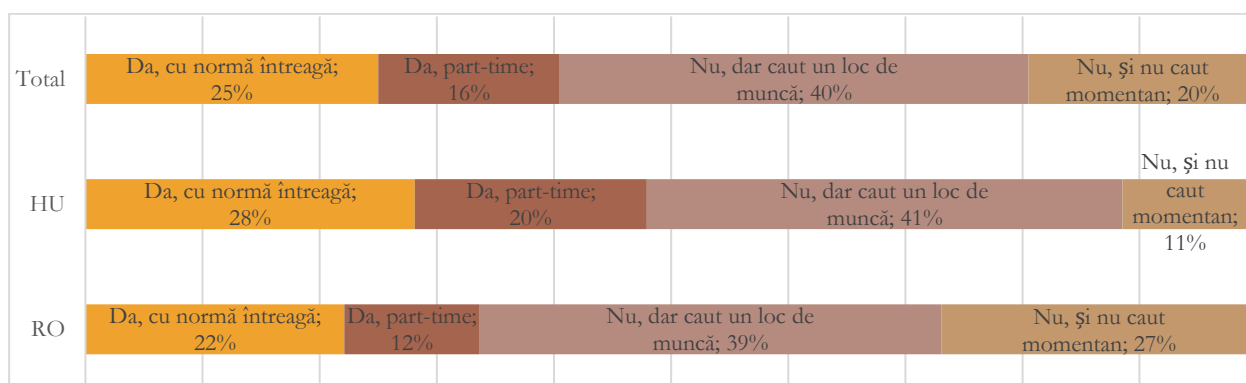
Q16. În prezent sunteți înscris(ă) într-un program de studii?

Aproximativ 1 din 4 respondenți este înscris activ într-un program educațional, iar alți 5,5% exprimă o intenție clară de a se înscrie în viitorul apropiat. Din răspunsurile oferite de respondenți reiese că Brașovul oferă o integrare educațională mai activă, circa 1/3 din participanți au menționat că în prezent sunt implicați într-un program de studii, și doar 1/6 au menționat acest fapt în Budapesta. Totodată, numărul celor care au intenții să urmeze un program de studii este mai mare în Ungaria față de cei din România. Analiza aprofundată evidențiază că în Brașov cei care urmează un program de studii sunt bărbați de vârstă 18-

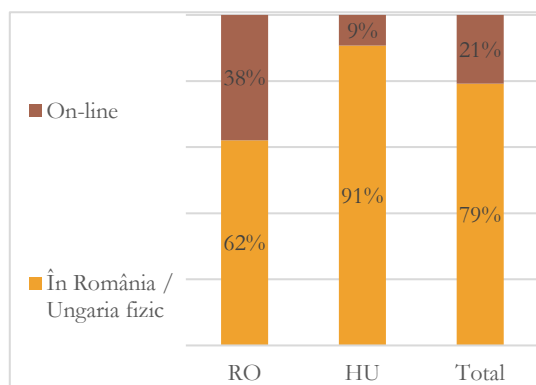
30 ani și femeile de vârstă 31-50, în Budapesta bărbații au răspuns covârșitor NU, iar femeile care urmează un program de studii sunt cele de vârstă de peste 50 ani. Pe de altă parte mai multe femei din Budapesta față de cele din Brașov au menționat că planifică să parcurgă un program de studii și se află, Cele mai multe dintre acestea se află în categoria de vârstă 31-50 ani.

Q17. În prezent, sunteți angajat(ă)?

Din numărul total de respondenți doar 40,5% dintre respondenți sunt angajați, ceea ce indică un nivel moderat de inserție pe piața muncii, alții 40% sunt activ în căutarea unui loc de muncă. Budapesta deține o proporție mai mare de refugiați angajați, atât *full time* cât și *part time* (46% vs 33% în Brașov). Totodată numărul celor care nu sunt angajați și nici nu este în căutarea unui loc de muncă, este mai mare în România decât în Ungaria (27% față de 11%). Corelând aceste răspunsuri cu cele anterioare putem menționa că femeile predomină (82%) în eșantion, iar multe dintre ele sunt mame (Q6–Q7). ***Aceasta poate explica ponderea mai mare a celor inactivi economic, în special în Brașov, unde integrarea profesională a femeilor-mame este limitată de lipsa serviciilor complementare.***

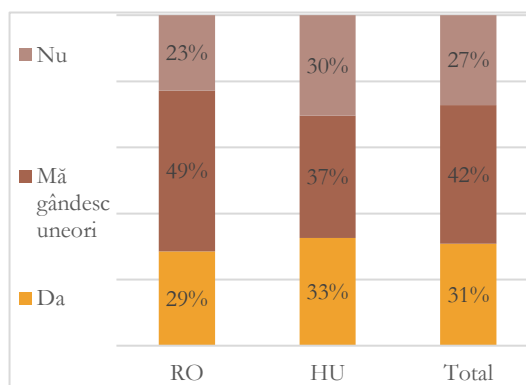
Q18. Dacă DA, unde prestați activitatea muncii?

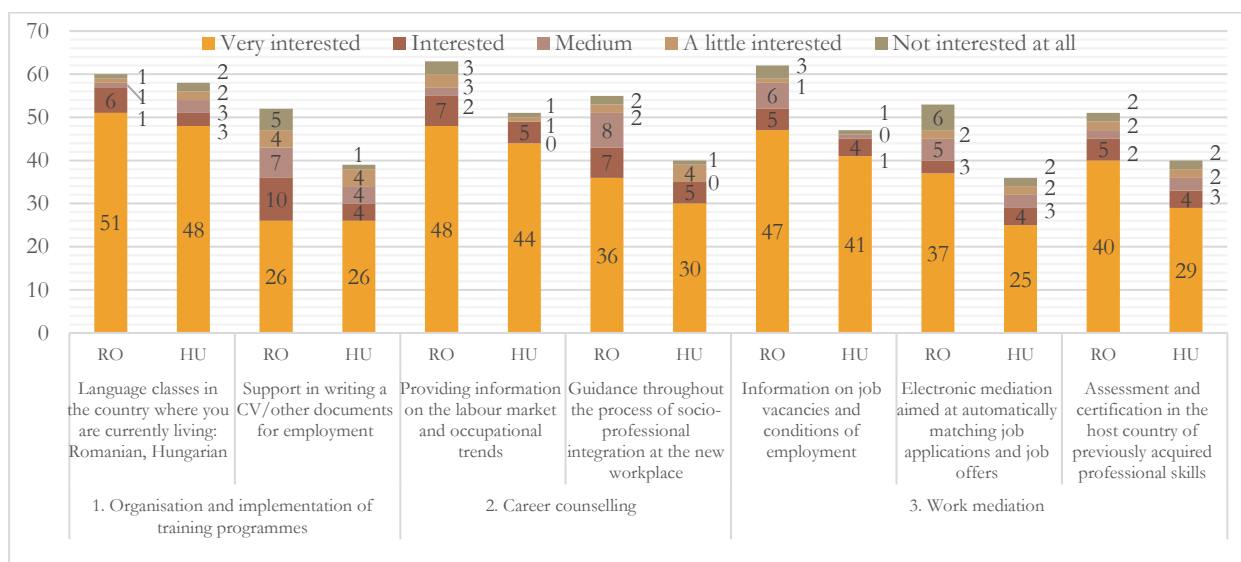
Întrebarea Q18 a fost propusă pentru mai multe detalii cu referință la respondenții care sunt angajați dar nu a fost obligatorie ceea ce a condiționat colectarea a mai puține răspunsuri. Astfel, majoritatea refugiaților ucraineni angajați, participanți la sondaj, lucrează fizic, în țara gazdă. Doar 1 din 5 persoane desfășoară muncă *online/remotely*. În Budapesta, peste 80% dintre refugiații ucraineni angajați lucrează local, ceea ce indică o integrare mai mare pe piața muncii, iar în Brașov, aproape 1 din 3 persoane angajate au menționat că lucrează *remote*.

Q19. V-ați gândit să vă schimbați locul de muncă?

Apocăpe 3 din 4 refugiați ucraineni angajați se gândesc (uneori sau des) să își schimbe locul de muncă. În Budapesta, proporția celor care doresc activ schimbarea locului de muncă este mai ridicată – 33%, totodată au răspuns NU – 30% ceea ce este o proporție mai mare decât a celor din Brașov. În România, angajații par mai stabili, 29,4% au spus „Da” și 23,5% „Nu”. Valorile cele mai mari ca diferențe sunt ale celor care se gândesc la schimbarea locului de muncă. Respondenții din Brașov în proporție de 48% au acest gând față de 37% a celor din Budapesta. Corelat cu răspunsurile anterioare de la Q15 Nivelul de educație, marcăm că majoritatea respondenților sunt cu studii superioare (125 de respondenți), ceea ce este firesc să caute o altă activitate pentru că corelat cu Q17 Angajare, cei care muncesc *part-time* sau în afara domeniului lor de pregătire pot fi suprasolicitați, subcalificați pentru munca prestată sau subremunerați - motive pentru care caută alternative.

Q20. Ce tip de sprijin aveți nevoie pentru a găsi un loc de muncă?

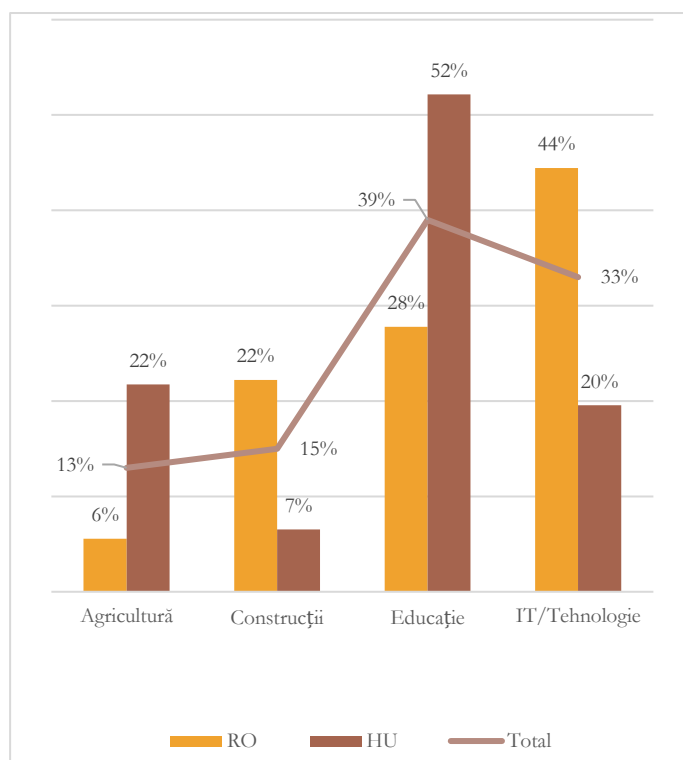

Cea mai mare nevoie declarată de respondenți, atât în Brașov, cât și în Budapesta este participarea la cursuri de limba locală. Această solicitare exprimă caracterul esențial al competențelor lingvistice pentru accesul la muncă, educație și servicii. România înregistrează o ușoară predominanță a interesului intens („foarte interesați”), în timp ce în Ungaria apar mai mulți respondenți cu niveluri medii și scăzute de interes – posibil din cauza unor bariere suplimentare de adaptare la limba maghiară.

Per ansamblu marcăm că refugiații ucraineni manifestă interes pentru consiliere în carieră și sprijin activ și personalizat în țările gazdă. Totodată aproape toți respondenții vor acces clar și direct la locuri de muncă și sunt interesați de medierea clasică (non-digitală) mai mult decât de cea asigurată prin tehnologii IT. De remarcat interesul crescut pentru recunoașterea formală a competențelor profesionale, semn că refugiații dețin abilități și calificări, dar acestea nu sunt validate pe piața locală a muncii.

Din răspunsurile acordate suplimentar la Q20 am identificat dorință de inițiativă antreprenorială și profesională, dar și confuzie privind accesul la sprijin din parte instituțiilor responsabile de sector.

Q21. În ce domeniu aveți experiență sau competențe?

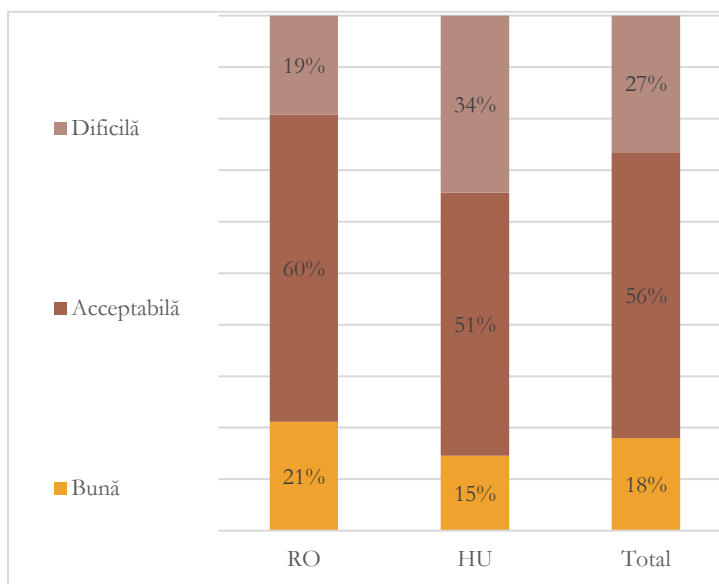

Din numărul total de respondenți reiese că în Brașov sunt mai mulți refugiați cu experiență în domeniile tehnice și digitale, în timp ce Budapesta găzduiește o prezență mai mare a celor care s-au declarat calificați educație și în agricultură. Ceea ce este în concordanță cu Q18 unde mai multe persoane din cei care se fală în Brașov, s-au declarat că sunt angajați online, activitate specifică realizată în domeniul IT. Totodată respondenții au fost rugați să detalieze specializările și domeniile de competență pe care le posedă ceea ce a permis colectarea a peste 70 de mențiuni, grupabile astfel: Economie & Finanțe, Servicii personale & frumusețe, Educație & cultură, Domeniul medical, Juridic și administrație, Gastronomie și alimentație, Servicii generale (curățenie etc.), etc. Răspunsurile cele mai frecvente sunt: „economist” (6 mențiuni), „medicină” (7 mențiuni), „bucătar” (5 mențiuni), „frumusețe” (coafor/manichiură – peste 10 mențiuni), etc.

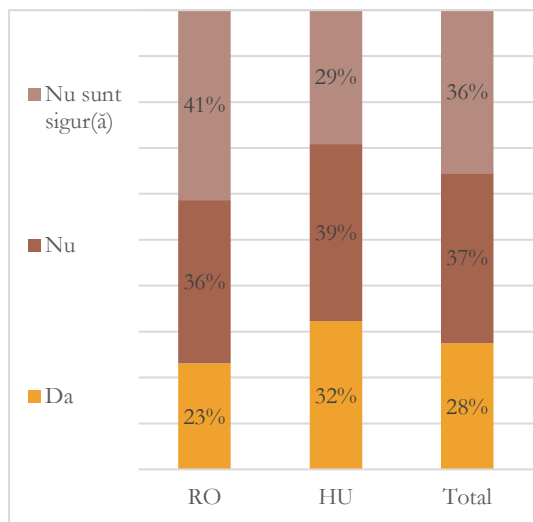
Secțiunea 5: Nevoi psihologice

Q22. Cum evaluați starea dumneavoastră emoțională?

Majoritatea respondenților se plasează într-o zonă de echilibru fragil – 111 persoane (circa 60%) afirmă că starea lor emoțională a fost „acceptabilă”. Brașovul înregistrează o proporție mai mare de răspunsuri pozitive – 22 din 104 (21%), care afirmă că au avut o stare „bună”, comparativ cu doar 14 din 96 (15%) în Budapesta. Capitala ungară are o proporție semnificativ mai mare de persoane aflate în dificultate emoțională – 33 persoane (34%), comparativ cu doar 20 a celor din Brașov (19%). Stare generată probabil din cauza dificultăților legate de locuire, stresului financiar sau barierei lingvistice, identificate prin corelație: Q11 și Q14.

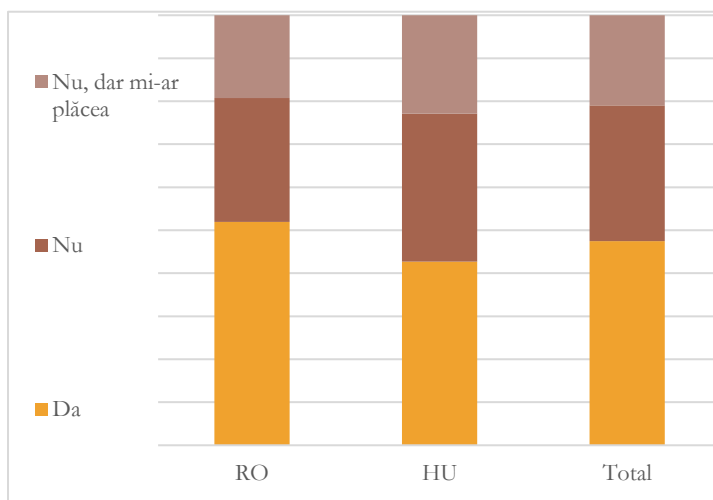
Q23. Considerați că ați avea nevoie de consiliere/sprijin psihologic?

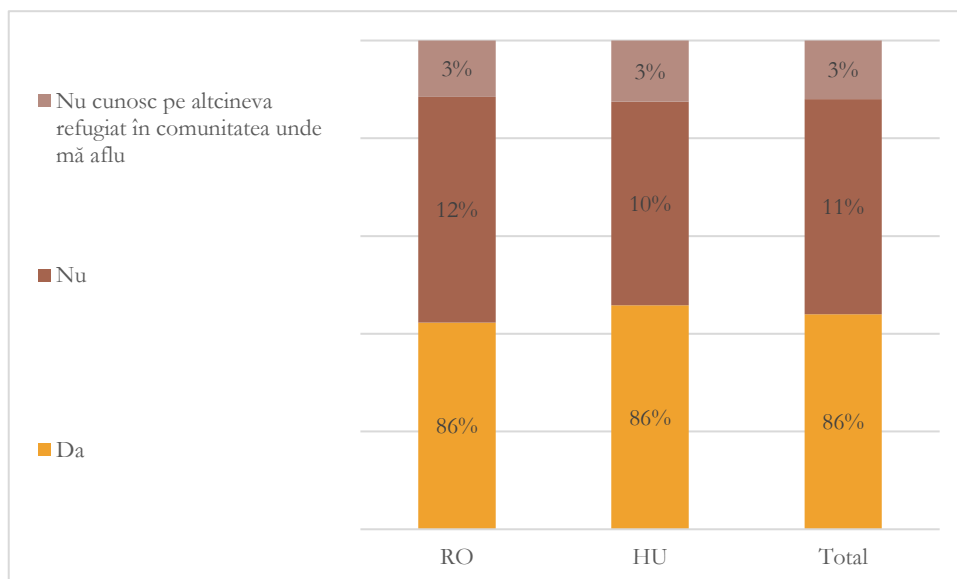
Mai mult de o treime dintre respondenți ezită să răspundă afirmativ – 71 de persoane (38%) spun că nu sunt sigure dacă au nevoie de sprijin psihologic. Cazurile afirmative sunt mai frecvente în Budapesta (31 vs. 24 în Brașov), deși eșantionul este similar ca mărime. Această tendință corespunde cu rezultatele de la Q22, unde în Budapesta procentul celor cu stare „dificilă” este mai mare. La fel din numărul total de respondenți, o treime - 35% au răspuns clar că NU au nevoie de sprijin psihologic, ceea ce înseamnă că o majoritate relativă (65%) fie au nevoie, fie sunt indeciși. Respondenții care au declarat o stare emoțională „dificilă” (53 de persoane) sunt probabil cei care se regăsesc în cele 55 de răspunsuri afirmative la Q23. Totuși, diferența numerică indică și faptul că unii dintre cei aflați în dificultate nu recunosc nevoia de sprijin.

Q24. Participați la grupuri de sprijin sau alte activități de integrare? (de exemplu, cursuri de limba română/ungară, ateliere pentru copii, grupuri de suport psihologic, evenimente culturale, activități organizate de ONG-uri)?

Majoritatea respondenților declară că participă la activități de integrare – 95 din total, adică aproximativ 48%. Brașovul înregistrează o ușoară rată mai mare de participare (54 din 104 ≈ 52%) comparativ cu Budapesta (41 din 96 ≈ 43%). Se poate explica prin participarea la manifestările organizate pentru copii. Și cum în Brașov sunt mai multe familii cu copii se evidențiază această stare. Un segment important afirmă că nu participă, dar și-ar dori – 42 de persoane (21%). Circa o treime din respondenți - 32%, nu participă deloc și nici nu manifestă interes imediat.

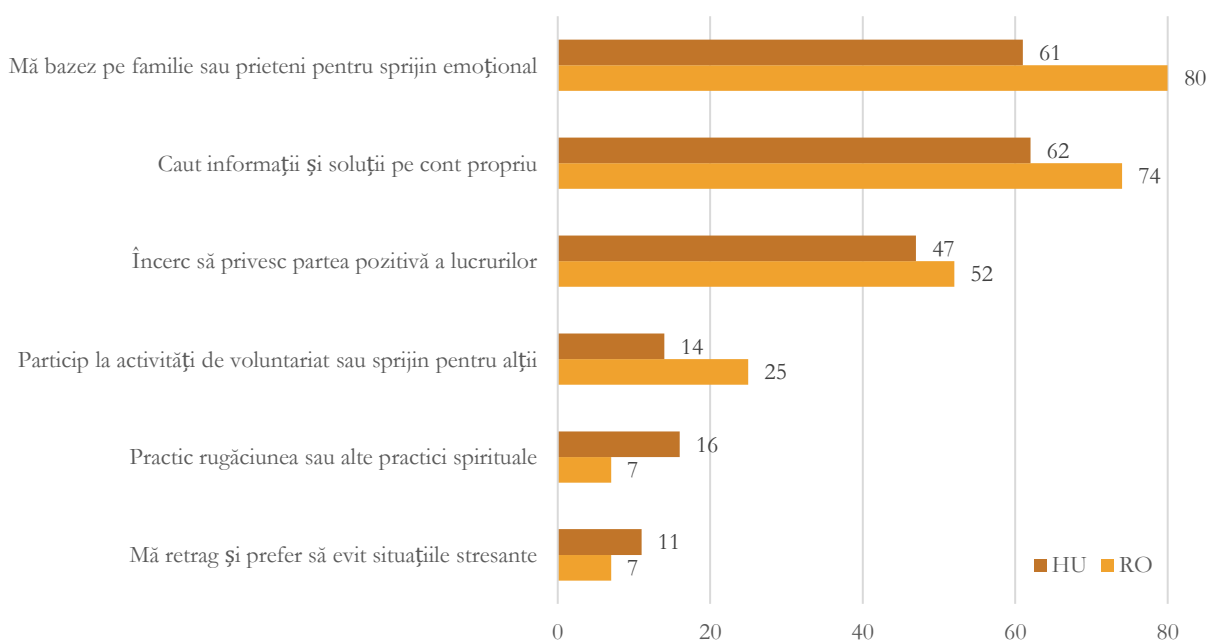
Q25. Interacționați cu alte persoane din Ucraina care s-au refugiat în comunitatea unde vă aflați?

Interacțiunea cu alți refugiați este un fenomen aproape generalizat, fiind raportată de aproximativ 90% dintre respondenți (172 din 200). Aceasta indică un grad ridicat de conectivitate socială între refugiații ucraineni. Atât în Brașov cât și Budapesta numărul celor care sau declarat ca interacționează este efectiv egal (≈ 86%-87%).

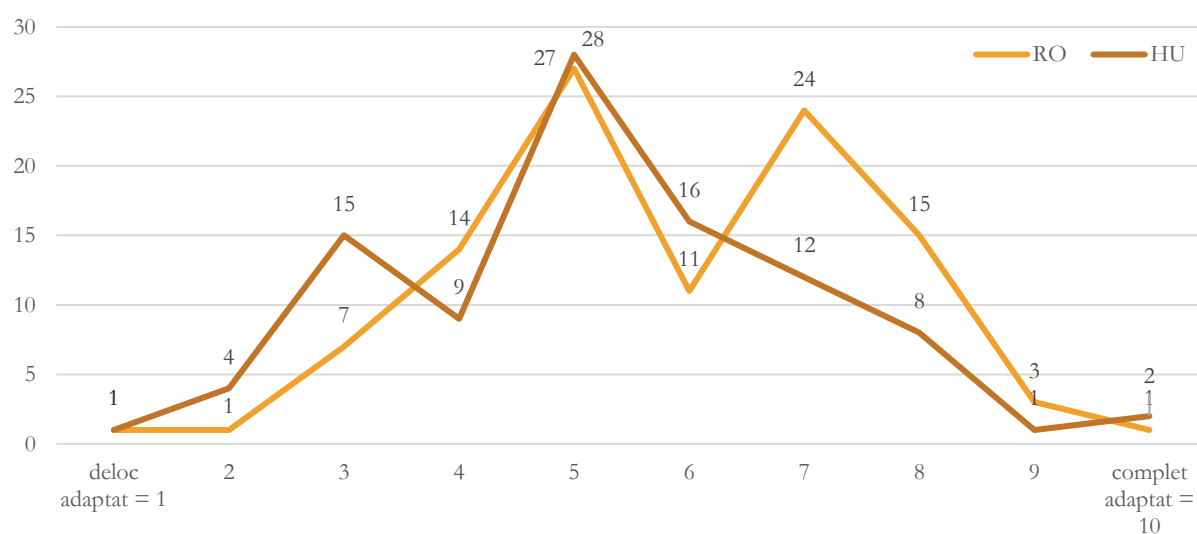
Secțiunea 6: Adaptare și reziliență

Q26. În situații dificile, cum reacționați de obicei?

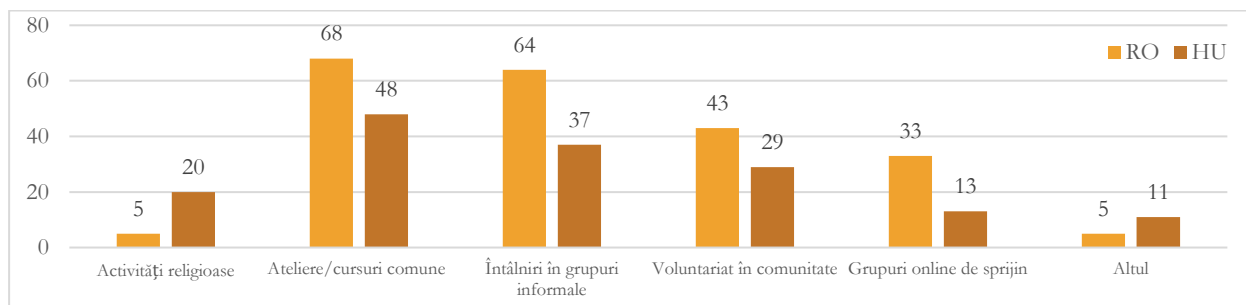
Familia și capacitățile individuale de a procesa informațiile sunt principalele elemente de suport în situații dificile. Acestea sunt urmate la distanță scurtă de starea internă pozitivă de care dispun refugiații ucraineni chestionați. Refugiații ucraineni din ambele țări manifestă un profil de adaptare predominant activ și relațional. Retragera sau evitarea situațiilor stresante este rară (doar 18 din 200), iar practica spirituală apare semnificativ mai frecventă în Budapesta (16) decât în Brașov (7).

Q27. În ce măsură simțiți că v-ați adaptat viața în România/ Ungaria?

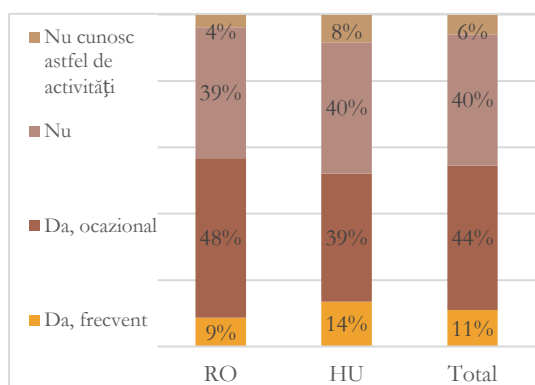
Cei mai mulți grupați respondenți (55 din 200) se plasează pe treapta mediană având un scor de 5 puncte, sugerând o adaptare parțială. Scorurile joase (1–3) sunt mai frecvente înregistrate de refugiații ucraineni din Budapesta. Cei din Brașov prezintă o ușoară tendință spre adaptare mai bună, în special în scorurile 7–8, care poate fi justificată prin corelarea și cu participarea mai activă la cursuri, activități de integrare și voluntariat (Q20, Q24).

Q28. Ce tipuri de activități colective v-au ajutat cel mai mult să vă simțiți integrat?

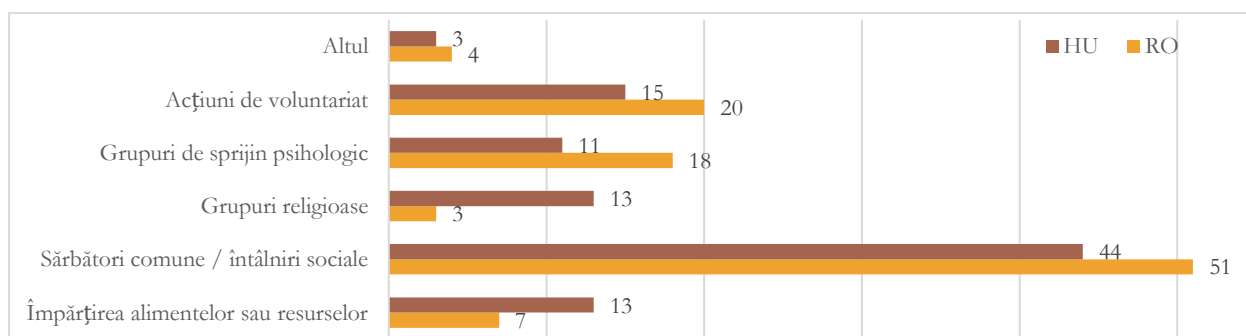
Cele mai frecvent menționate activități care contribuie la integrarea refugiaților ucraineni sunt atelierile comune și cursurile, percepute drept cele mai eficiente forme de sprijin – fiind indicate de 116 respondenți. Întâlnirile informale de grup ocupă locul al doilea (101 respondenți), reflectând nevoia de socializare liberă și 72 de persoane au indicat că implicarea comunitară voluntară le ajută să se integreze. Activitățile religioase au fost mult mai relatate de refugiații ucraineni din Budapesta (20 vs. 5 în Brașov), indicând o posibilă rețea confesională activă a refugiaților ucraineni din Ungaria. De asemenea, locul de muncă și rețelele sociale formale/informale contribuie semnificativ la sentimentul de apartenență, aceste măsuri au fost identificate din răspunsurile colectate suplimentar la cele incluse în chestionar.

Q29. Ați participat sau inițiat activități colective (de sprijin, culturale, religioase, educative) cu alți refugiați?

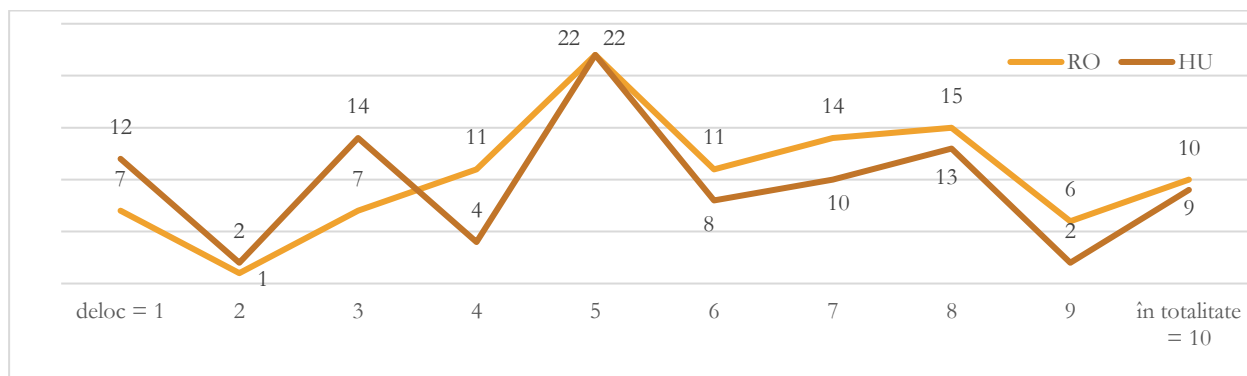
Gradul de participare sau inițiere a activităților colective este relativ scăzut, dar cu potențial vizibil. Doar 22 de respondenți au spus că participă frecvent cu circa 1/3 mai mulți a celor din Budapesta față de cei din Brașov (14% HU vs. 9% RO), ceea ce reprezintă un procent modest raportat la eșantionul total. Majoritatea celor activi sunt ocazional implicați (87 persoane), sugerând o deschidere spre interacțiune colectivă, ceea ce reprezintă potențial, dar care depinde de context și oportunitate. Ceva mai mult de o treime dintre respondenți (39,5% (79 persoane) nu participă deloc, fiind echilibrat distribuit între respondenții refugiați din Brașov și Budapesta. Totodată 12 respondenți (în special în Ungaria) nu cunosc existența unor astfel de activități, ceea ce sugerează nevoia de comunicare mai eficientă și vizibilitate a programelor.

Q30. La ce activități ați participat/ realizat în grup sau comunitate?

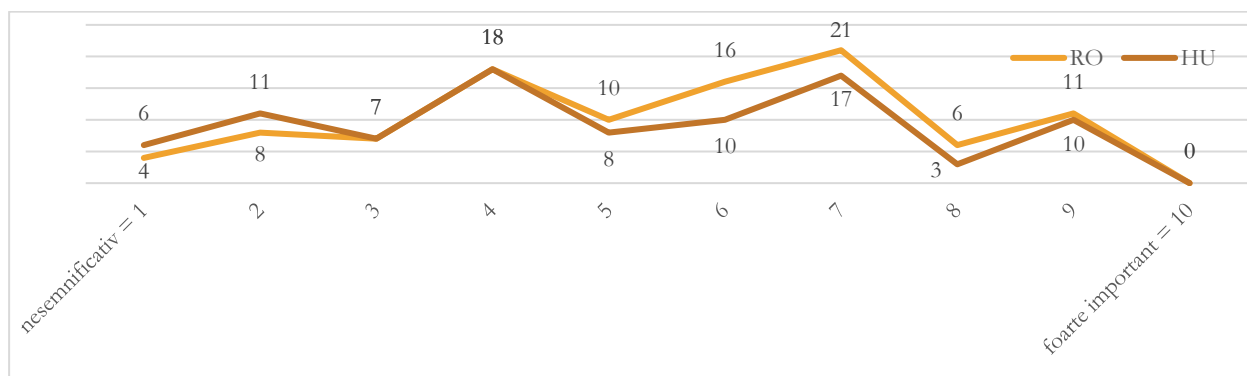
Cele mai frecvente activități colective în care refugiații au fost implicați sunt întâlnirile sociale și sărbătorile comune, menționate de 95 de persoane (47,5%). Aproximativ 17,5% de respondenți au participat la acțiuni de voluntariat, iar 14,5% au menționat participarea la grupuri de sprijin psihologic. De asemenea, un număr semnificativ (16 respondenți) s-a implicat în grupuri religioase, mai ales printre cei din Budapesta. Alte activități, menționate spontan de respondenți, includ organizarea de concerte, tabere de vară pentru copii, drumeții, cursuri de promovare online, jocuri active în aer liber și activități de *team building*.

Q31. Simțiți că aparțineți unei comunități de refugiați în Brașov/Budapesta?

În ambele locații, majoritatea refugiaților se situează între percepții moderate și ridicate privind apartenența comunitară. Refugiații din Brașov, susțin că există o ușoară apropiere între ei, fapt înregistrat prin mai mulți respondenți declarând apartenență ridicată (scor 8–10). În Budapesta, mai mulți respondenți se simt deconectați de comunitatea de refugiați,

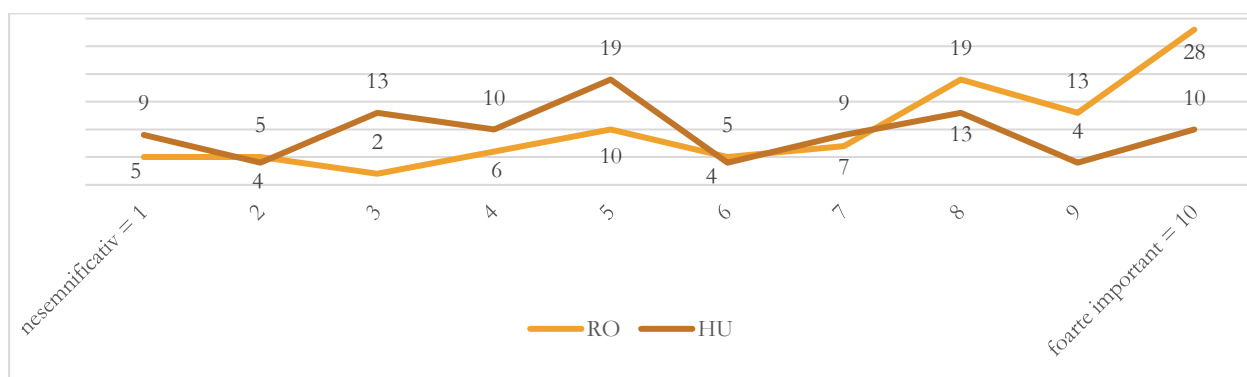
Q32. Cum evaluați sprijinul oferit de alți refugiați în procesul de adaptare?

Percepția privind sprijinul venit din partea altor refugiați în procesul de adaptare este diversificată, dar peste 40% dintre cei chestionați au acordat scoruri înalte (7-9) ceea ce presupune că sprijinul informal între refugiați este perceput de majoritate ca existent. Totuși aproximativ 1 din 4 persoane (total 43), percep sprijinul celorlalți refugiați ca fiind slab sau foarte slab. Îngrijorător este faptul că niciun respondent nu a acordat nota maximă (10) – indicând absența percepției că sprijinul comunitar de la alți refugiați ar fi fost „foarte important”.

Q33. Cum evaluați sprijinul oferit de autorități sau de ONG-uri în cazul în care ați interacționat cu acestea?

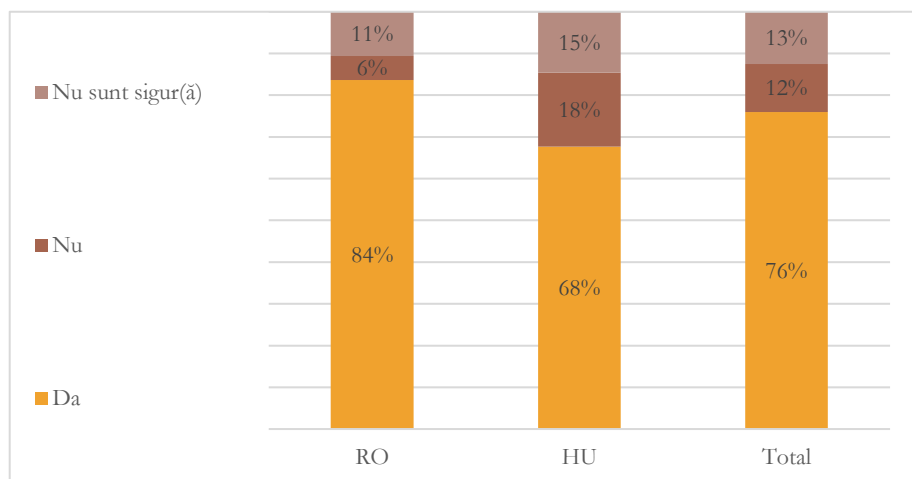
Nota maximă (10) a fost acordată de 38 de respondenți – cel mai frecvent scor. Majoritatea acestora provin din Brașov (28 din 38). Pentru refugiații respondenți din Budapesta, experiența pare mai polarizată, un număr mare de respondenți oferă scoruri joase (1–3), iar scorul maxim este mai rar (doar 10 persoane).

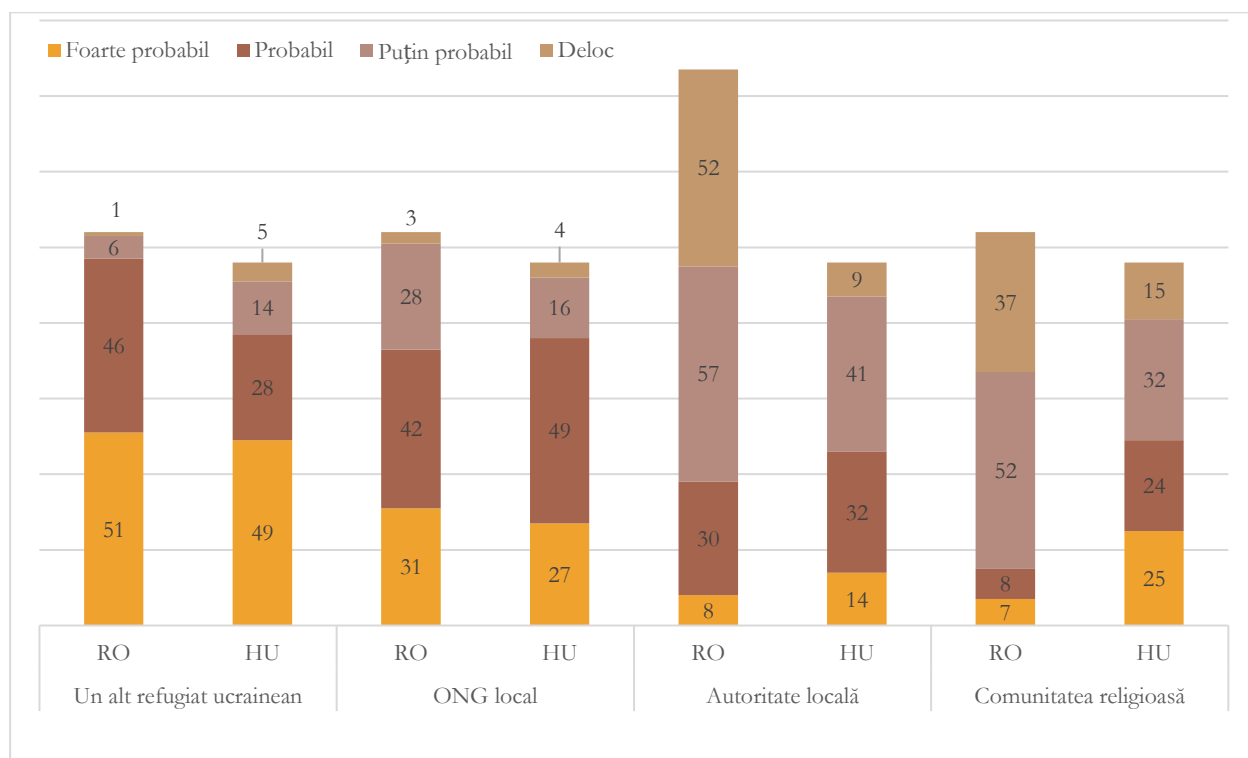
În România, colaborarea refugiaților ucraineni cu ONG-urile și autoritățile este evaluată în mod clar mai pozitiv, scorurile de 8–10 au fost acordate de 60 de respondenți (aprox. 60% din totalul celor care și-au exprimat opinia). În acest sens putem menționa că refugiații ucraineni din Brașov se află într-un mediu perceput mai favorabil în ceea ce privește sprijinul din partea ONG-urilor și autorităților.

Q34. Cunoașteți grupuri sau rețele informale de ajutor între refugiați?

Majoritatea covârșitoare a respondenților (152 din 200) declară că sunt conștienți de existența unor grupuri informale de sprijin în comunitățile lor, semnal clar al unei rețele sociale active între refugiați care pot include grupuri de WhatsApp sau alte platforme digitale, întâlniri în parcuri, ajutor la traduceri, *babysitting* reciproc etc.

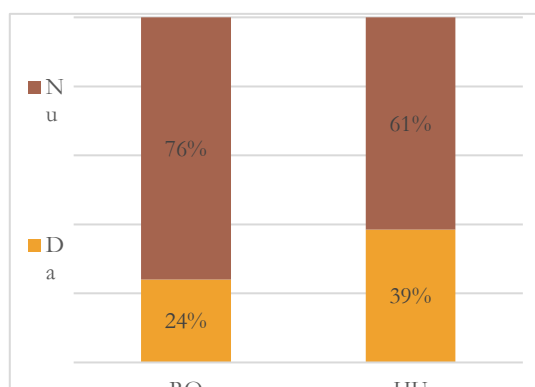
Q35. Dacă ați avea o problemă urgentă, cât de probabil este să apelați la:

Refugiații din ambele țări preferă sprijinul informal al altor ucraineni (RO: 97; HU: 77). Nivel de încredere relativ ridicat și echilibrat în ONG-uri în ambele țări. Refugiații din Budapesta constituie un număr mai mare de respondenți care consideră ONG-urile „Probabil” ca sursă de sprijin, ceea ce nu putem spune și despre încrederea în autorități. Cei din Brașov, înregistrează un nivel de încredere în autorități extrem de scăzut: 109 persoane (din 147) spun că nu ar apela deloc sau cu rețineră. Totodată cei din capitala ungară, manifestă încredere moderată, dar 50% exprimă ezitare (puțin probabil + deloc = 50 din 96). Opiniile respondenților sunt la fel și față de structurile religioase. Religia joacă un rol marginal în rândurile refugiaților din Brașov ca sursă de sprijin, pe când în cei din Budapesta, peste jumătate dintre respondenți (49 din 96) ar lua în considerare comunitățile religioase.

Secțiunea 7: Alte nevoi

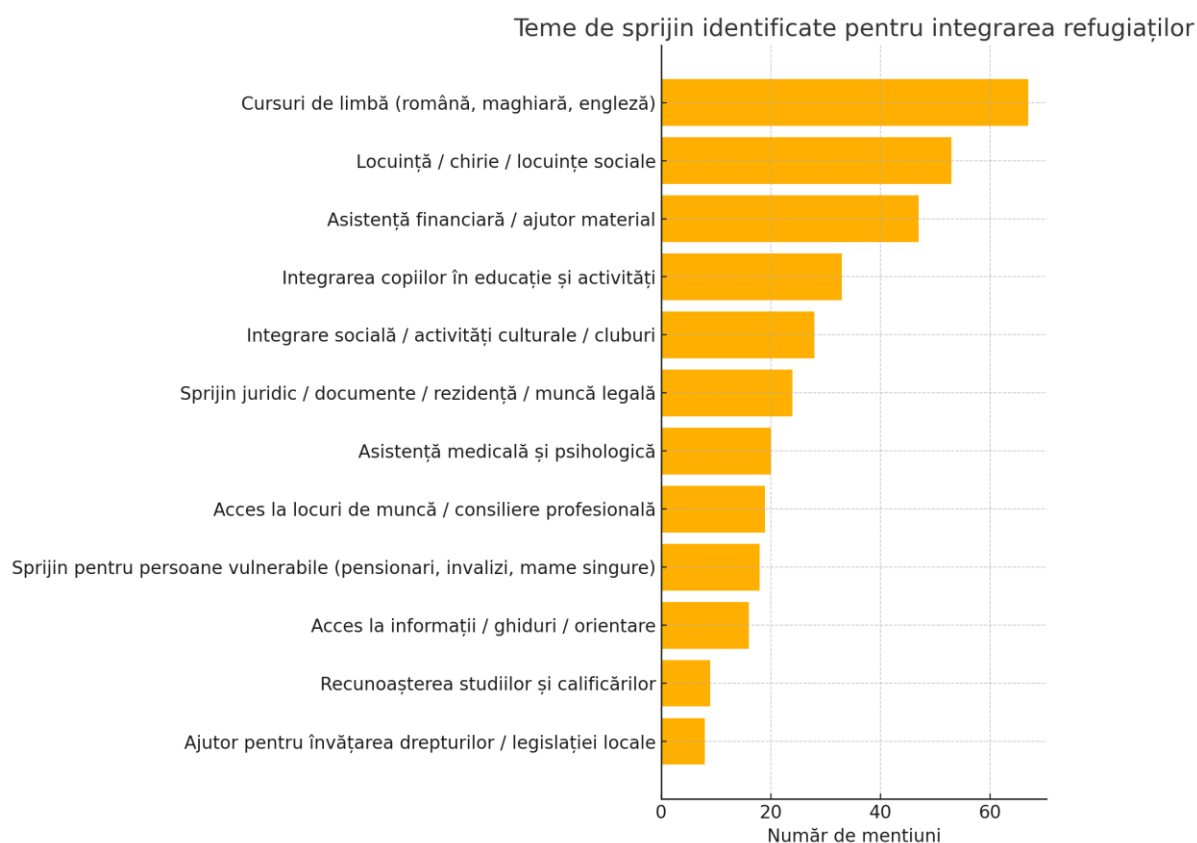
Q36. Aveți nevoie de sprijin juridic (de exemplu, documente, permis de muncă)?

Cei mai mulți respondenți au menționat că nu au nevoie de asistență juridică, în Brașov (76%) mai mulți decât în Budapesta (61%). Totodată cei care au semnalat această nevoie au acordat răspunsuri de precizare. Analiza tematica a acestor răspunsuri evidențiază interes față de: legalizarea șederii și statutul juridic după expirarea protecției temporare; recunoașterea și traducerea documentelor oficiale; documente de stare civilă; probleme legate de erori administrative locale; acces la servicii publice și drepturi sociale (educație, asistență medicală); sprijin în relațiile de muncă; asistență în antreprenariat; situații personale

complexe.

Q37. Ce alte forme de sprijin considerați necesare pentru integrare mai reușită în țara gazdă?

Răspunsurile deschise oferite de refugiații ucraineni conturează o imagine complexă a nevoilor încă nesatisfăcute pentru o integrare eficientă și sustenabilă în comunitățile gazdă din România și Ungaria. Cea mai des menționată necesitate este legată de accesul la cursuri de limbă: română, maghiară, mai rar dar se menționează și engleză, cu accent pe adaptarea acestora la programul persoanelor care lucrează și predarea în limbi accesibile (ucraineană sau rusă). Accesul la locuințe decente și suport financiar stabil completează triada principală a nevoilor exprimate, fiind în mod constant asociate cu niveluri ridicate de stres și instabilitate în rândul familiilor refugiate.

Pe lângă acestea, au fost frecvent menționate afirmații care se corelează cu cele colectate la Q36: integrarea educațională și socială a copiilor, sprijinul pentru recunoașterea diplomelor și a calificărilor profesionale, accesul la consiliere juridică pentru legalizarea statutului sau deschiderea de afaceri, precum și activități culturale și sociale pentru reducerea izolării. Un număr important de respondenți a subliniat nevoia de activități comune cu localnicii, implicare în comunități religioase sau inițiative de mentorat și voluntariat.

A. Interviu semistrukturat adulți

I. Situația personală

1. De cât timp sunteți în România/Ungaria? De ce ați ales această locație?

Datele indică faptul că alegerea României sau Ungariei ca loc de ședere pentru refugiații ucraineni este puternic influențată de rețelele sociale existente (familie, prieteni, cunoscuți) și de oportunitățile imediate de muncă. Mulți respondenți menționează prezența rudelor drept factor decisiv: „*Am soră aici, stabilită de mai mulți ani?*” (Olga, RO) sau „*Fratele meu locuia aici?*” (Olena, HU). Alții au fost atrași de sprijinul concret primit la sosire: locuință, mobilier, informații: „*Ne-am oprit în Brașov și ne-a plăcut... am primit ajutor cu locuința și mobilierul*” (Ekaterina, RO).

Factorii economici joacă, de asemenea, un rol major. Chiar dacă percepția inițială privind costurile mai mici nu s-a confirmat întotdeauna („*Am ales România pentru costurile mai mici la chirie. Nu pot spune că s-a confirmat*” Victoria, RO), accesibilitatea locativă rămâne o motivație recurentă.

Un alt element este legătura emoțională cu locul, formată anterior prin vizite turistice sau studii: „*Am vizitat Brașovul iarna... orașul ne-a cucerit?*” (Ana, RO) sau „*Studiaseam aici înainte și aveam prieteni?*” (Alyona, HU). În Ungaria, motivele includ și continuitatea profesională („*Organizația soțului și-a continuat activitatea aici?*” Liudmilla, HU) și activitățile pentru copii, în special sportive („*Am ales acest loc pentru ca ambii mei fii să își continue activitățile sportive?*” Hanna, HU).

În ansamblu, alegerea locației reflectă o combinație a rețelilor de sprijin, factorilor economici și oportunitățile culturale sau educaționale, completată de experiențe pozitive la sosire, care au transformat locul într-un „*acasă*” temporar sau chiar permanent.

2. Cu cine locuiți în prezent? (ex: familie, singur, alte persoane)

Răspunsurile arată că majoritatea refugiaților ucraineni, atât în Brașov, cât și în Budapesta, locuiesc împreună cu familia apropiată, ceea ce reflectă nevoia de sprijin emoțional și de stabilitate în contextul relocării. În multe cazuri, componența familiei include soțul/soția și copiii („*Cu familia – soțul și cei trei copii ai mei?*” Ekaterina, RO; „*Locuiesc cu soția și cei doi fii ai noștri?*” Olexandr, HU), iar uneori și membri ai familiei extinse, cum ar fi bunici sau socri („*Cu familia și soacră?*” Olexandr, RO; „*Locuiesc cu trei adulți: părinții mei în vârstă și mătușa mea?*” Alyona, HU).

Există și situații în care respondenții trăiesc singuri, fie în locuințe individuale, fie în spații colective („*Singur, în cămin?*” Artem, RO; „*Singură?*” Anna, RO), fapt legat mai mult de desprinderea de familie în țara gazdă, condiționată de alegerea plasării sale într-un loc mai sigur perceput fie individual fie de membrii familiei.

Din mărturiile celor stabiliți în Brașov reiese o puternică dimensiune a adaptării la condiții modeste, dar menținând coeziunea familială: „*Am locuit patru persoane în 30 mp... uimitor cum am trăit atât de armonios... fără certuri, uniți?*” (Ana, RO). De asemenea, apropierea de rude deja stabilite a fost un factor cheie în alegerea locuinței („*Locuim în apropiere de sora mea?*” Olga, RO).

În Budapesta, tabloul este similar: gospodării formate în jurul nucleului familial, completate uneori de animale de companie („*Cu familia: soțul, fiul și câinele nostru?*” Liudmilla, HU), ceea ce sugerează dorința de a păstra elemente de normalitate din viața de dinaintea mutării forțate.

Per ansamblu, datele evidențiază faptul că menținerea unității familiale este o prioritate pentru refugiați, iar rețeaua de sprijin din cadrul familiei are un rol esențial în gestionarea provocărilor legate de integrare și adaptare în țările de ședere.

Din observațiile pe care le avem, aceste răspunsuri par a fi incomplete, pentru că multe „familii” sunt alcătuite dintr-o femeie cu copii și mai puțini bărbați adulți, doar că de cele mai multe ori acest lucru a rămas neexprimat, ceea ce poate ascunde situații de instabilitate, coabitare temporară sau reticență în a divulga informații personale.

II. Accesul la servicii și nevoi identificate

3. Care sunt cele mai mari dificultăți pe care le-ați întâmpinat de când ați sosit aici?

În Brașov, majoritatea intervievaților declară că au reușit să acceseze serviciile necesare, în special cele medicale și educaționale, însă au existat dificultăți administrative, mai ales în obținerea unui medic de familie („*Nu avem medic de familie, deși am încercat să ne înscriem prin Crucea Roșie?*” Ekaterina, RO). Problema schemelor diferite de vaccinare a

Ucrainei față de țările gazdă a îngreunat accesul copiilor la grădiniță („Nu am putut înscrie copilul la grădiniță din lipsa vaccinurilor complete” Natalia, RO), iar programul redus din școli a creat dificultăți părinților. Unii au recurs la soluții hibride educaționale, combinând școala din Brașov cu învățământul online ucrainean („Fiica mea învață atât în România, cât și online în Ucraina” Victoia, RO).

În BUDAPESTA, bariera lingvistică apare ca cea mai frecventă dificultate, afectând nu doar comunicarea, ci și accesul la servicii și integrarea cotidiană („Cea mai mare provocare a fost bariera lingvistică” Daniil, HU). Problema locuinței este menționată repetat, cu situații de instabilitate și chirii ridicate („Am locuit șase luni într-un centru creștin, apoi la prieteni... apartament scump și zgomotos” Alyona, HU). Alte provocări semnalate includ birocrăția, lipsa informațiilor și dificultăți în accesarea sistemului medical („Bariera lingvistică și accesul la îngrijiri medicale” Liudmilla, HU).

Din perspectiva necesităților, aceste servicii necesită atenție deosebită. Asistența medicală și educația copiilor adesea sunt privite interdependente. În ambele contexte, sprijinul comunitar și rețelele de cunoștințe au jucat un rol important în depășirea obstacolelor.

4. Ați avut nevoie de servicii medicale, educaționale, sociale sau juridice? Ați reușit să le accesați?

Analiza calitativă evidențiază că, atât intervievații din Brașov, cât și cei din Budapesta, au semnalat că accesarea serviciilor medicale, educaționale, sociale sau juridice a fost influențată puternic de bariera lingvistică, dar și de contextul local al sprijinului oferit.

În Brașov, mulți respondenți indică necunoașterea limbii române ca dificultate principală („Comunicarea, nu știm limba” Andrei, RO; „Necunoașterea limbii române sau engleză” Anna, RO), aceasta afectând atât accesul la servicii medicale („Limba, dificultăți în accesul la medicul de familie” Ekaterina, RO), cât și sprijinul educațional („Engleza la nivel scăzut și necunoașterea limbii române îngreunează sprijinul acordat copilului la școală” Victoia, RO). Situațiile familiale, cum este cea a părinților singuri, limitează și mai mult posibilitatea de învățare a limbii și, implicit, integrarea („Fiind singură cu doi copii, nu pot studia limba și nu am ajutor” Natalia, RO). Pe de altă parte, centrele specializate, precum „KATYA” din Brașov, au oferit sprijin complet, incluzând asistență administrativă, medicală și pentru angajare, ceea ce a fost perceput pozitiv („Nu am avut probleme. Am fost ajutați la KATYA cu toate serviciile necesare” Olga, RO).

În Budapesta, sprijinul organizațiilor neguvernamentale și al rețelelor personale a fost esențial pentru accesarea serviciilor. Mulți respondenți au apelat la interpreți („Am folosit servicii cu ajutorul interpreților din diverse organizații” Olena, HU) sau la medici ucraineni pentru a depăși barierele lingvistice („Pentru controale medicale, apelăm la specialiști ucraineni” Hanna, HU). Problemele legate de lipsa medicului de familie sunt recurente („Nu avem medic de familie acum, ceea ce e problematic pentru părinții mei” Alyona, HU), iar uneori accesul la servicii medicale a fost parțial („Sprijinul spitalelor nu a fost complet” Liudmilla, HU). Există și cazuri în care refugiații au preferat să gestioneze independent anumite servicii, evitând intermediarii („Alte servicii le gestionez singură în engleză, evitând interpreții” Tetiana, HU).

În ansamblu, accesul efectiv la servicii este posibil în ambele țări, dar depinde de factori precum sprijinul instituțional și comunitar, nivelul de competență lingvistică și disponibilitatea rețelelor de sprijin formal și informal.

5. Cunoașteți instituții sau organizații care oferă sprijin refugiaților? Le-ați contactat? Cum a fost experiența?

Analiza calitativă a răspunsurilor arată că, atât în Brașov, cât și în Budapesta, rețelele de sprijin joacă un rol esențial în procesul de adaptare a refugiaților ucraineni, oferind ajutor material, informațional, educațional și social.

În Brașov, Crucea Roșie, Terre des Hommes (TdH), centrul KATYA sunt menționate constant ca puncte-cheie de sprijin. Acestea au oferit de la produse alimentare și ajutor financiar, până la servicii medicale, juridice și cursuri de limbă. Mulți respondenți subliniază importanța sprijinului primit la sosire („Dacă nu ar fi existat organizațiile care au ajutat refugiații, ne-ar fi fost foarte greu” Vitalii, RO; „Am apelat la TdH, KATYA, Crucea Roșie, experiență pozitivă” Natalia, RO). Unele organizații au funcționat și ca huburi comunitare, facilitând socializarea și integrarea („Apelez la ele pentru ajutor social, pentru a găsi prieteni și pentru socializare” Evhen, RO). Experiența generală este pozitivă, chiar dacă în unele cazuri contactul a fost limitat sau punctual.

În Budapesta, paleta de organizații este mai diversă, incluzând, pe lângă Crucea Roșie și TdH, structuri precum Comitetul Helsinki, Budapest Helps, Serviciul Iezuit pentru Refugiați, Caritas, Menedék, organizații ecumenice și inițiative culturale. Sprijinul a fost variat – de la cursuri de limbă și tabere pentru copii („Crucea Roșie – program de fotbal pentru copil... sprijin pentru învățarea limbii maghiare, angajare și afaceri” Liudmilla, HU) la ajutor financiar substanțial („IOM a acoperit chiria timp de 5 luni” Alyona, HU) și suport psihologic. Informațiile despre aceste organizații circulă adesea prin rețele informale de refugiați („La început nu știam de organizații, dar le-am descoperit prin alți refugiați” Olena, HU).

În ambele țări, experiențele relatate sunt în majoritate pozitive, cu accent pe eficiența, empatia și diversitatea sprijinului. Totodată, se observă că accesul rapid la informații despre organizațiile existente crește semnificativ șansele de integrare și bunăstare a refugiaților.

III. Educație, formare și muncă

6. Ați urmat cursuri de limba română/maghiară? Au fost utile?

Analiza calitativă a răspunsurilor evidențiază faptul că participarea la cursuri de limbă română în România și de limbă maghiară în Ungaria este percepută, în general, ca un instrument esențial pentru integrarea refugiaților, dar gradul de implicare și utilitatea resimțită diferă semnificativ în funcție de disponibilitatea de timp, contextul familial și motivația personală.

În Brașov, o mare parte dintre respondenți au urmat cursuri de limba română, majoritatea apreciindu-le ca fiind „foarte utile” (Natalia, RO; Andrei, RO) sau chiar fundamentale pentru planurile lor de viitor („Foarte util și important, mai ales că dorim să rămânem aici, să ne dezvoltăm afacerea și să fim contribuabil” Ana, RO). Cursurile gratuite oferite de centre de integrare, precum KATYA, sunt menționate pozitiv (Alexandra, RO; Victoria, RO). Totuși, există și situații de abandon din cauza responsabilităților familiale („Nu, nu pot participa din cauza responsabilităților cu copilul mic” Natalia, RO) sau a lipsei de fonduri pentru organizare (Victoria, RO). Unii respondenți preferă alternative, cum ar fi studiul limbii engleze, considerată mai utilă și mai accesibilă.

În Budapesta, participarea la cursuri de maghiară este de asemenea răspândită, fiind organizate atât de ONG-uri (Budapest Helps, Baross, Piarists), cât și de instituții educaționale. Experiența este predominant pozitivă, cu exemple de progres concret („Am progresat mult, mai ales la Liceul Piarist” Daniil, HU; „Acum sunt la nivel A2 și progresaș” Olena, HU). Totuși, bariera lingvistică rămâne o provocare majoră, deoarece mulți nu reușesc să finalizeze cursurile din motive profesionale sau familiale (Tetiana, HU; Liudmilla, HU). Există și cazuri de neparticipare voluntară, din lipsă de necesitate profesională (Alyona, HU).

În ambele țări, învățarea limbii locale este percepută ca un element-cheie al integrării, dar succesul depinde puternic de accesibilitatea cursurilor, continuitatea lor și capacitatea participanților de a aloca timp și resurse pentru studiu. Lipsa acestor condiții menține barierele de comunicare și limitează accesul deplin la servicii și oportunități.

7. Aveți o calificare profesională sau experiență de muncă din Ucraina? Ați încercat să o echivalați aici?

Analiza răspunsurilor la întrebarea privind calificările profesionale și experiența de muncă din Ucraina, precum și încercările de echivalare în țara de ședere, evidențiază diversitatea de situații și adaptări, influențate în principal de bariere lingvistice, lipsa de informare și prioritățile imediate de integrare.

În Brașov, mulți respondenți declară că au studii superioare sau calificări profesionale, însă nu au încercat echivalarea. „Am două diplome de studii superioare obținute în Ucraina. Nu am încercat încă să le recunosc în România” (Yurii, RO). Motivele variază de la lipsa necesității imediate la bariere lingvistice, așa cum recunoaște: „Nu am recunoscut documentele din cauza barierei lingvistice necesare pentru interacțiunea cu clienții” (Ekaterina, RO). Există și exemple de reconversie profesională: „Am început să produc pastă din fructe și m-am înscris la un proiect în KATYA pentru granturi destinate deschiderii de afaceri” (Ana, RO). Olga (RO), cu studii în domeniul sănătății, a găsit o cale de adaptare: „Am legalizat actele fără probleme. Am urmat cursuri de cosmetică și am obținut un grant pentru o microafacere în acest domeniu.”

În Budapesta, tendința este similară: „Nu am încercat să îmi validez documentele din Ucraina. Plănuiesc să studiez aici prin programul Stipendium Hungaricum” (Liudmilla, HU). Pentru unii, procedura este în curs: „Recunoașterea diplomei este în curs” (Mariia, HU), iar alții se pregătesc pentru acest pas: „Le-am tradus și intenționez să le recunosc oficial în Ungaria” (Hanna, HU). Barierele lingvistice sunt frecvent invocate: „Din cauza barierei lingvistice nu am folosit-o aici, dar iau în calcul recunoașterea în viitor” (Oleksandr, HU). Există și cazuri unde nu este necesară echivalarea, precum pentru Alyona (HU): „Am diplomă obținută în Ungaria, unde am studiat anterior la Central European University.”

În ambele țări, lipsa recunoașterii studiilor nu înseamnă inactivitate. Mulți respondenți urmează cursuri, se reprofilează sau își dezvoltă afaceri, dar fără echivalare accesul la profesiile calificate rămâne limitat, ceea ce poate conduce la subutilizarea capitalului uman calificat.

8. Ce experiență aveți legată de muncă? Ați lucrat în România / Ungaria sau ați căutat un loc de muncă? Care au fost obstacolele?

Analiza răspunsurilor refugiaților ucraineni privind experiența de muncă în România și Ungaria evidențiază un tablou complex, în care barierele lingvistice, nivelul scăzut al salariilor și lipsa recunoașterii calificărilor obținute în Ucraina reprezintă principalele obstacole. Bariera lingvistică este cea mai des menționată problemă, afectând nu doar accesul la locuri de muncă bine plătite, ci și calitatea relațiilor profesionale („Principala dificultate este bariera lingvistică” – Vitalii,

RO; „Trebuie întâi să învăț limba” Victoia, RO; „Este foarte greu să găsești loc de muncă fără a vorbi maghiară” Oleksandr, HU).

Mulți respondenți relatează că au găsit doar locuri slab remunerate sau sub calificarea lor („Nu angajează ucraineni pe posturi bine plătite” Andrei, RO; „Experiență negativă – puține locuri de muncă... salarii mici” Denys, RO). În Budapesta, diferențele de salarizare între localnici și refugiați sunt percepute ca discriminatorii („Ucrainenii erau plătiți mai puțin decât alții interpreți” Alyona, HU). Unii au lucrat doar ocazional sau în domenii informale („Am lucrat ca menajeră într-un hotel” Hanna, HU; „Lucrez online” Evhen, RO), iar alții nu au căutat deloc locuri de muncă, fie din cauza studiilor, fie din motive familiale („Nu am încercat să caut loc de muncă, deoarece nu aveam cu cine lăsa copiii” Ekaterina, RO).

Există și exemple de inițiativă și adaptare. Unele persoane au reușit să își continue activitatea profesională sau să își deschidă mici afaceri („Mi-am deschis propria afacere și am avut mereu sprijin” Olga, RO), iar alții au obținut locuri de muncă prin rețele informale („Am găsit un loc de muncă prin cunoștințe” Stas, RO) sau în sectoare unde limba nu era un criteriu obligatoriu.

Per ansamblu, datele arată că integrarea profesională a refugiaților depinde puternic de competențele lingvistice, sprijinul instituțional și rețelele sociale locale, iar lipsa acestora poate perpetua vulnerabilitatea economică pe termen lung.

9. Ce fel de sprijin v-ar ajuta să obțineți un loc de muncă potrivit?

Răspunsurile refugiaților ucraineni din Brașov și Budapesta conturează un tablou clar al nevoilor de sprijin pentru integrarea profesională. Cea mai frecventă cerință este învățarea limbii – atât pentru nivel de bază, cât și pentru perfecționare, percepută ca un element esențial pentru angajare și interacțiune socială. „Posibil cursuri de limbă, discuții cu un HR manager” (Vitalii, RO) și „În primul rând, cursuri de limbă” (Natalia, RO) sunt exemple care evidențiază această prioritate. În Ungaria, Hanna (HU) menționează explicit nevoia de „cursuri de limbă care să îmi permită să comunic cu comunitatea locală”.

O altă nevoie majoră este accesul la informații clare și adaptate despre oportunitățile de muncă, târguri, site-uri specializate sau contacte directe cu angajatorii. „Acces la informații mai detaliate” (Olena, HU) și „Contacte ale angajatorilor” (Artem, RO) arată lipsa canalelor eficiente de comunicare.

Sprijinul pentru recunoașterea calificărilor și recalificare profesională apare, de asemenea, recurent. Serghei (RO) solicită „recunoașterea calificărilor și obținerea documentelor necesare”, iar Oleksandr (HU) vede utilitatea unor „programe de sprijin adaptate persoanelor cu calificări, dar care se confruntă cu bariera lingvistică”.

O parte dintre respondenți subliniază nevoia de mentorat și sprijin antreprenorial, cum ar fi „mentorat pentru deschiderea unei afaceri” (Liudmilla, HU) sau „cursuri de afaceri pentru a înțelege mai bine piața muncii” (Ana, RO). În plus, sprijinul indirect, precum after-school pentru copii, este perceput ca facilitând angajarea părinților (Ana, RO).

În ansamblu, analiza relevă că integrarea profesională depinde de o combinație de factori: competențe lingvistice, acces la informații relevante, recunoașterea diplomelor, sprijin antreprenorial și soluții pentru responsabilitățile familiale. Lipsa unuia dintre aceste elemente poate reduce șansele de ocupare a unui loc de muncă adecvat.

IV. Interacțiunea cu comunitatea locală și reziliență

10. Cum este relația dumneavoastră cu localnicii (români/maghiari)? V-ați simțit bine primiți?

Analiza calitativă a răspunsurilor refugiaților ucraineni privind relația cu localnicii din România și Ungaria evidențiază o tendință generală de percepție pozitivă și recunoștință pentru sprijinul primit, cu nuanțe determinate de bariera lingvistică și de contactul direct cu comunitatea.

În Brașov, majoritatea respondenților descriu interacțiunile cu românii ca fiind calde și binevoitoare. Vitalii (RO) afirmă: „Am întâlnit doar oameni pozitivi și binevoitori, acesta fiind unul dintre motivele pentru care am rămas aici”, iar Ana (RO) subliniază că „oamenii negativi sunt excepții și nu definesc orașul”. Sprijinul direct, inclusiv în situații de urgență, este amintit frecvent: Alexandra (RO) relatează că „din prima zi am primit sprijin și ajutor, inclusiv pentru locuință și muncă”. Totuși, există și cazuri de interacțiune redusă, cum ar fi Natalia (RO), care menționează că „nu interacționăm mult cu localnicii; în jurul nostru sunt în principal ucraineni”.

În Budapesta, percepția generală este, de asemenea, pozitivă, dar influențată mai puternic de bariera lingvistică. Daniil (HU) descrie relația ca fiind „neutră”, iar Tetiana (HU) confirmă această limitare, deși adaugă că „am primit sprijin când a fost nevoie”. Exemple de integrare mai profundă există: Mariia (HU) notează că „în 3 ani aici, nu am avut experiențe negative; vecinii sunt prietenoși și săritori”, iar Hanna (HU) subliniază participarea la activități comunitare și sprijinul primit de la colegii soțului.

În ambele țări, cazurile izolate de experiențe negative sunt percepute ca excepții, nu ca tendință generală. În Budapesta, Oleksandr (HU) observă că opiniile sociale pot fi „*influențate de propagandă*”, ceea ce sugerează un context mai complex al percepțiilor.

Per ansamblu, relațiile cu localnicii sunt în mare parte pozitive și sprijinul informal joacă un rol esențial în integrarea socială, dar nivelul de interacțiune și profunzimea relațiilor depind puternic de competențele lingvistice și de implicarea comunitară.

11. Aveți persoane sau rețele de sprijin (prieteni, familie, organizații)? Cât de importante sunt pentru dvs.? Ce rol au jucat în adaptarea dvs.?

Analiza calitativă a răspunsurilor refugiaților ucraineni privind existența și rolul rețelelor de sprijin evidențiază importanța covârșitoare a acestora în procesul de adaptare, atât în România, cât și în Ungaria. Sprijinul vine din mai multe surse: familie, prieteni, cunoștințe, organizații și comunități religioase și este perceput ca esențial pentru integrarea socială și emoțională.

În Brașov, pentru mulți respondenți, prietenii nou formate și sprijinul comunitar au suplinit lipsa familiei extinse. Yurii (RO) descrie cum „*o familie română [...] ne-au ajutat să găsim locuință, au ajutat soția cu un loc de muncă, ne-au sprijinit în prima perioadă de adaptare*”. Alții menționează rolul activităților comune în consolidarea legăturilor: Vitalii (RO) subliniază „*drumețiile*” ca modalitate de socializare, iar Alexandra (RO) afirmă că participă la evenimente organizate de ONG-uri, ceea ce a contribuit la sentimentul de apartenență. Totuși, există și situații de izolare: „*nu avem rude sau cunoștințe aici. Absolut nimeni*” (Natalia, RO), ceea ce poate amplifica vulnerabilitatea emoțională.

În Budapesta, familia rămâne principalul pilon de sprijin. Daniil (HU) menționează ajutorul constant al părinților și surorii, iar Oleksandr (HU) evidențiază implicarea comunității sportive și a organizațiilor caritabile. Sprijinul religios este mai frecvent amintit decât în România: „*mergem regulat la biserică*” (Alyona, HU), ceea ce îi oferă atât suport moral, cât și social. Liudmilla (HU) descrie un cerc de prieteni bine conturat, însă subliniază că legăturile apropiate, comparabile cu cele din Ucraina, sunt greu de construit.

În ambele țări, aceste rețele au un rol crucial în reducerea stresului adaptării, facilitarea accesului la informații și resurse, precum și menținerea sănătății psihologice. Diferențele apar în tipul dominant de sprijin: în Brașov predomină conexiunile cu alți ucraineni și sprijinul ONG-urilor, în timp ce în Budapesta familia apropiată și rețelele religioase au o pondere care se evidențiază.

12. Simțiți că faceți parte dintr-o comunitate a refugiaților aici în Brașov?

Analiza calitativă a răspunsurilor evidențiază percepții diverse asupra apartenenței la o comunitate a refugiaților, marcate de diferențe între România și Ungaria, dar și de factori personali precum gradul de integrare, rețelele de sprijin și implicarea în activități colective.

În Brașov, mulți respondenți declară că simt că fac parte dintr-o comunitate a refugiaților, implicându-se în activități culturale, sociale sau de sprijin. Ana (RO) descrie o participare activă: „*Participăm mereu la evenimente precum Ziua Independenței Ucrainei sau Ziua Lei*”, subliniind rolul acestor ocazii în menținerea legăturilor identitare. Alții, precum Alexandra (RO), apreciază relațiile informale: „*Ne cunoaștem toți între noi și mă simt ca acasă, salutându-ne cu toată lumea*”. Totuși, există și percepții de izolare sau lipsă de coeziune, cum arată Ekaterina (RO), care menționează absența unei „*organizări între ucraineni*”, în special relevante pentru copii.

În Budapesta, situația este mai fragmentată. Liudmilla (HU) afirmă că „*m-am integrat complet în comunitatea de refugiați ucraineni de aici*”, însă alți respondenți, se simt mai distanțați: „*Nu simt că aparțin comunității de refugiați [...] vreau să mă integrez*” (Daniil, HU). Există participare la evenimente culturale și organizaționale, cum arată Olena (HU), implicată în „*Egység*” și „*Nova Hvylyja*”, dar și rezerve legate de conflictele interne dintre organizații, semnalate de Hanna (HU) și Oleksandr (HU).

Se conturează două modele: în Brașov, comunitatea refugiaților este mai vizibilă și mai activă în spațiul public, cu accent pe evenimente culturale și suport reciproc, în timp ce în Budapesta apartenența este mai selectivă și uneori limitată de tensiuni interne sau dorința de integrare directă în societatea gazdă. Diferența pare a fi și din cauza dimensiunilor teritoriale al Brașovului și a Budapestei, care este un spațiu mul mai mare de traversat, precum și necesitatea mai mare a eforturilor depus pentru conjugarea relațiilor.

13. Ce tipuri de ajutor ați oferit altor refugiați? Ce ați primit din partea lor?

Analiza răspunsurilor la întrebarea privind ajutorul oferit și primit între refugiați ucraineni în România și Ungaria evidențiază o rețea activă de sprijin reciproc, în care predomină schimbul de informații, suportul material punctual și implicarea în activități comunitare.

În Brașov, interacțiunile sunt frecvente și diversificate. Vitalii (RO) sintetizează simplu: „A existat ajutor reciproc”, iar Yurii (RO) descrie o formă structurată de colaborare: „*Ne schimbăm constant informații utile cu alți ucraineni*”. Grupurile online, în special pe Telegram, au un rol central, „*au fost de mare ajutor, deoarece acolo se află toate informațiile valoroase, structurate și organizate*” (Ana, RO). Ajutorul se manifestă și prin sprijin concret, Alex (RO) a „*ajutat cu locuință și alimente*” și a primit sprijin similar, iar Ekaterina (RO) subliniază importanța gesturilor mici, precum „*supravegherea copiilor pentru ca părinții să poată merge la magazin*”.

În Budapesta, deși există acțiuni similare, acestea par mai selective și adesea integrate în activități voluntare sau religioase. Alyona (HU) povestește: „*Am fost voluntar ca interpret pentru Biserica Reformată*”, iar Liudmilla (HU) a oferit „*sprijin atât informațional, cât și material (de ex. haine pentru copii)*”. Schimbul de obiecte este frecvent, așa cum menționează Tetiana (HU) sau Olena (HU), care la fel au contribuit cu haine și traduceri. Alte forme de implicare includ sprijin cultural și caritabil, cum ar fi broderiile manuale oferite la licitații de Hanna (HU).

În ambele contexte, schimbul de informații despre locuri de muncă, proceduri administrative sau servicii disponibile reprezintă nucleul ajutorului reciproc. Diferențele constau în faptul că, în Brașov, acest sprijin este mai intens legat de comunitatea locală a refugiaților și de rețelele sociale online, pe când în Budapesta este mai frecvent canalizat prin organizații, biserici sau inițiative punctuale.

V. Recomandări și feedback

14. Ce servicii considerați că ar trebui îmbunătățite sau introduse pentru a sprijini mai bine refugiații în perioada următoare?

Analiza răspunsurilor arată că, atât în România, cât și în Ungaria, principalele nevoi percepute de refugiații ucraineni vizează consolidarea sprijinului lingvistic, diversificarea activităților pentru copii și îmbunătățirea accesului la informații și servicii.

În Brașov, accentul cade pe cursurile de limba română, văzute ca esențiale pentru integrare. Serghei (RO) menționează nevoia de „*cursuri de limba română, activități pentru copii, tabere de vară, sprijin informațional și juridic*”, iar Anastasia (RO) subliniază importanța continuării acestor cursuri pentru „*bază și comunicare*”. Dimensiunea educațională și culturală pentru copii este o altă prioritate: Denys (RO) propune „*cât mai multe oportunități pentru copii*”, iar Ekaterina (RO) sugerează „*organizarea de activități pentru copii împreună cu copiii români*”. Apar și preocupări pentru servicii medicale, cum ar fi accesul la medicii de familie (Alexandra, RO) sau sprijin pentru pensionari și persoane cu dizabilități (Olga, RO). Alte propuneri includ îmbunătățirea sprijinului pentru angajare și dezvoltarea micilor afaceri (Ana, RO) și creșterea accesului la informații deschise (Vitalii, RO).

În Budapesta, cererea dominantă este pentru sprijin lingvistic, atât prin cursuri, cât și prin practică cu vorbitori nativi. Daniil (HU) afirmă că „*educația lingvistică este cea mai importantă*”, iar Tetiana (HU) vede în sprijinul pentru limba maghiară cheia integrării. Se remarcă, de asemenea, nevoia de interpreți în domeniul medical și administrativ (Olena, HU), precum și cererea pentru informații clare despre locuri de muncă și cerințele legale (Oleksandr, HU). Pentru copii, sunt propuse tabere și activități specifice (Hanna, HU), iar pentru adulți – cursuri certificate și programe de integrare. Liudmilla (HU) indică importanța serviciilor de locuință, în timp ce Alyona (HU) atrage atenția asupra necesității unui flux de informații mai bine organizat, în special pentru persoanele vârstnice.

15. Dacă ați putea transmite un mesaj instituțiilor sau organizațiilor care lucrează cu refugiați, care ar fi acela?

Răspunsurile refugiaților ucraineni din România și Ungaria la această întrebare conturează două direcții principale: recunoștința profundă pentru sprijinul primit și, în paralel, sugestii pentru îmbunătățirea anumitor aspecte ale intervențiilor instituționale și organizaționale.

În Brașov, mesajele sunt dominate de exprimarea unei recunoștințe sincere, cu accent pe rolul important al organizațiilor și al comunității locale. Serghei (RO) afirmă: „*Fără voi nu ne-am fi descurcat. Acum ne simțim aici, în România, mult mai încrezători și în siguranță*”, iar Denys (RO) apreciază implicarea multor ONG-uri: „*La Brașov totul este organizat foarte bine! Bravo!*”. Există și apeluri la înțelegere și toleranță, cum subliniază Anastasia (RO): „*Nu ar trebui să existe bullying... copiii ucraineni sunt neprotejați*”, sau Natalia (RO), care clarifică: „*Nu le luăm nimic... plătim tot, la fel ca și ei*”. Alte mesaje vizează integrarea pe termen lung, este „*timpul ca ucrainenii să se integreze pe piața muncii*” (Olga, RO), iar Victoria (RO) propune mai mult sprijin psihologic pentru adolescenți.

În Budapesta, recunoștința rămâne prezentă, dar sunt aduse în discuție și teme de echitate și sprijin adaptat. Liudmilla (HU) cere „*acces egal la servicii pentru toată lumea*”, iar Alyona (HU) recomandă „*mai aproape de oameni, sprijin psihologic*”. Daniil (HU) recunoaște dificultatea eforturilor depuse: „*Sper să ... depășești limitele pentru a ajuta pe alții*”. Alte mesaje, precum cel al lui Oleksandr (HU), reamintesc nevoia de asistență constantă chiar și după trei ani de conflict: „*Avem încă nevoie de ajutor*”.

În ansamblu, se remarcă un consens asupra valorii ajutorului oferit, dar și o maturizare a perspectivei refugiaților: recunoștința se îmbină cu propuneri concrete privind integrarea pe termen lung, protecția grupurilor vulnerabile și echitatea în distribuirea resurselor.

B. Interviu Focus Group

I. Situație generală

1. Cum a fost pentru voi tranziția din Ucraina către România/Ungaria? Ce ați simțit la început?

Experiența migrației forțate din Ucraina a fost intensă emoțional, oscilând între șoc, teamă și recunoștință. Primele reacții la sosirea în România sau Ungaria reflectă o gamă largă de emoții, de la anxietate și dezorientare la ușurare și speranță, profund influențate de circumstanțele individuale ale plecării și de sprijinul uman primit la destinație.

În Brașov, unii refugiați au resimțit în mod acut stresul și incertitudinea: „*Moral a fost foarte greu*” (Maria, FG1), „*Trecerea a fost dificilă, venim din teritorii ocupate*” (Viktoria, FG1), „*Tristețe, confuzie, disperare*” (Kateryna, FG2), „*Pierdută, melancolie, depresie*” (Kristina, FG2). Însă această stare inițială a fost rapid contrabalansată de primirea caldă și ajutorul local. Elena (FG1) remarcă: „*Oamenii au fost extraordinari. Am fost primiți cu lacrimi și brațele deschise. Le port respect tuturor românilor*”.

Sprijinul din partea comunității locale și accesul la servicii, precum centrul KATYA, alte organizații de sprijin, a jucat un rol esențial în acomodare. „*Ne-au întâmpinat oameni complet necunoscuți care ne-au oferit cazare. Acum ne sunt prieteni*” (Serghei, FG3). Alegerea Brașovului s-a bazat pe factori precum: apropierea de graniță, existența unor cunoștințe, oportunități de muncă sau aspecte naturale („*Am ales acest oraș pentru munți și liniște*”, Iulia, FG1).

Plecarea spre Ungaria, a fost haotică și traumatizantă. Nina (FG6) descrie: „*Eram 20 într-un compartiment de 6 locuri. Copilul meu stătea în brațele străinilor. Am simțit ușurare abia după ce am trecut granița*”. Totuși, și aici, sprijinul a fost remarcabil: „*O familie ne-a găzduit, ne-au oferit duș, pat și chiar bilet de avion*” (Nina, FG6); „*Ajutorul și bunătatea oamenilor ne-au copleșit*” (Liudmilla, FG6).

De remarcat este și faptul că mulți refugiați au crezut inițial că vor sta doar câteva săptămâni: „*Toți am plecat crezând că e doar pentru câteva zile*” (FG6).

2. De ce ați ales să rămâneți în această locație (Brașov/Budapesta)? Ce v-a ajutat cel mai mult?

Alegerea orașului de reședință a fost influențată în mare măsură de factori pragmatici, afectivi și rețele de sprijin deja existente. În România, orașul Brașov a fost preferat pentru calitatea vieții, peisajul natural și sprijinul instituțional oferit refugiaților. Olga (FG1) a menționat „*calitatea vieții și apropierea de granița cu Ucraina*”, în timp ce Maria (FG1) a fost atrasă de „*posibilitatea de a beneficia de cazare gratuită*”. Alte persoane au subliniat frumusețea orașului: „*Este un oraș foarte curat, liniștit, frumos. M-a cucerit*” (Viktoria, FG1).

Un sprijin decisiv l-a constituit centrul pentru refugiați KATYA, despre care s-a vorbit frecvent: „*Cel mai mult ne-a ajutat centrul KATYA*” (Sergiy, FG3), „*Am găsit sprijin la KATYA, Crucea Roșie, IOM și altele*” (Elena, FG2). Alții au fost ghidați de cunoștințe sau rude: „*Sora mea a locuit o vreme în Brașov, de aceea părinții mei au ales acest oraș*” (Denys, Toma, FG3), „*Niște oameni complet necunoscuți ne-au oferit locuință și au devenit prieteni*” (Serghei, FG3).

În Ungaria, Budapesta a fost aleasă pentru accesul la servicii, burse de studiu, prezența organizațiilor caritabile și rețeaua de cunoscuți. O participantă (FG4) a afirmat: „*Am primit bursă și sprijin de la Crucea Roșie, care a acoperit și chiriile timp de 5 luni*”. Un alt motiv menționat a fost „*posibilitatea de a găsi ușor locuri de muncă*” sau „*faptul că partenerul lucra deja aici*” (FG4). Practic, „*transportul public bun și accesul la servicii necesare au contat mult*” (FG5).

În ambele țări, sprijinul comunitar și accesul la informație au avut un impact decisiv în procesul de adaptare. Tatiana (FG2) a spus: „*Am știut că există o comunitate puternică de ucraineni și că organizațiile locale organizează evenimente*”.

II. Acces la servicii și nevoi

3. Ce tipuri de dificultăți ați întâmpinat în primele luni aici? Sunt unele care persistă și acum?

Răspunsurile refugiaților relevă o gamă largă de dificultăți întâmpinate imediat după sosire, în special în ceea ce privește bariera lingvistică, accesul la servicii medicale și integrarea administrativă sau socială. În Brașov, una dintre cele mai frecvente plângeri este legată de imposibilitatea de a accesa un medic de familie: „Nu am reușit să găsesc un medic de familie” (Olga, FG1); „Mi s-a spus că trebuie să plătesc pentru a merge la un specialist, deoarece medicul de familie a refuzat să îmi ofere trimitere” (Natalia, FG1).

Dificultăți similare sunt exprimate și în Budapesta: „Accesarea sistemului medical nu a fost ușoară. Medicul de familie a fost amabil, dar trimiterea la specialist a fost lentă. În iunie ni s-a spus că prima consultație dermatologică disponibilă era în septembrie” (Tetiana, FG6). De asemenea, mulți au remarcat probleme persistente legate de comunicarea cu personalul medical din cauza limbii: „Bariera de limbă a făcut dificilă chiar și cumpărarea de medicamente din farmacie” (FG5).

Un alt obstacol major este limba locală. „Bariera lingvistică este prezentă peste tot, chiar și acum, în instituțiile oficiale și în contactul cu medicii” (Irina, FG2); „Chiar și lucruri banale, precum mersul la magazin sau solicitarea unei informații, devineau stresante din cauza necunoașterii limbii” (Kateryna, FG2).

Probleme legate de locuință au fost menționate în ambele țări. „Chiriile sunt foarte scumpe” (Elena, FG2); „A trebuit să ne mutăm de mai multe ori până am găsit ceva stabil” (FG5). În Brașov, lipsa recunoașterii profesiei a fost o dificultate specifică: „Meseria mea nu este recunoscută aici, așa că muncesc în alt domeniu” (Serghei, FG3).

În ansamblu, în ciuda progreselor făcute în procesul de adaptare, bariera de limbă, accesul la sănătate și costul vieții rămân cele mai presante probleme în ambele țări.

4. Cum a fost experiența voastră în accesarea serviciilor (ex. medicale, educaționale, sociale)? Ați întâmpinat obstacole?

Accesarea serviciilor esențiale după relocare este una dintre cele mai problematice dimensiuni ale integrării. Deși unii refugiați au avut experiențe pozitive, pentru majoritatea persistă obstacole administrative, bariere lingvistice și lipsa unor informații clare.

În Brașov, principalele dificultăți vizează accesul la sistemul medical, mai ales în lipsa unui medic de familie. „Este imposibil să obții insulină fără rețetă. Dacă nu ai medic de familie, nu ai rețetă. Un cerv vicios” (Olga, FG1). Alții confirmă: „Medicii de familie refuză să încheie declarația de înscriere, invocând că sistemul nu funcționează” (Natalia, FG1). Unii se confruntă cu absența protecției medicale, în ciuda faptului că anterior au beneficiat de ea: „Trei ani am folosit asigurarea, apoi, brusc, mi s-a spus că nu mai am” (Iulia, FG1).

În ceea ce privește educația, părerile sunt mai variate. Unii apreciază atitudinea profesorilor: „În România, copiii sunt respectați. Aici în sat, deși este o școală mică, profesorii sunt extraordinari” (Elena, FG1). În Ungaria, în schimb, au existat experiențe mai puțin plăcute în școli: „Fiul meu a fost agresat și nu i s-au oferit ore suplimentare de maghiară” (Natalia, FG6).

Referitor la serviciile sociale și medicale, probleme sunt semnalate similar și în Ungaria, accentul fiind tot pe lipsa informațiilor și pe bariera de limbă: „Sistemul sanitar este confuz și nu primeam ajutor. Eram trimiși de la o instituție la alta” (FG4); „Mulți evită să meargă la medic, de teamă că nu se vor putea înțelege” (FG5).

Chiar și atunci când serviciile sunt disponibile, lipsa traducerilor, neînțelegerea procedurilor și excluderea involuntară continuă să afecteze experiențele de integrare.

III. Formare și locuri de muncă

5. Ați participat la cursuri de limbi străine sau alte forme de instruire? Ce părere aveți despre ele?

Participarea refugiaților la cursuri de limbi locale a fost frecventă, însă opiniile asupra eficienței lor variază în funcție de context, calitatea predării, bariera lingvistică și disponibilitatea timpului.

În Brașov, multe participante au urmat cursuri de limba română, dar se plâng de complexitatea limbii și de metodele neadaptate. „Limba română este foarte grea. E din altă familie decât ucrâineana sau rusa. Pentru mine este ca și cum aș învăța chineza” (Iulia, FG1). Un alt aspect frecvent criticat este predarea în română sau engleză, fără traducere: „Cursurile pe care le-am urmat erau prea rapide și predate în engleză, pe care nu o cunosc. Rezultatul a fost pe măsură” (Elena, FG2).

În plus, logistica și viața de zi cu zi îngreunează frecvența: „E greu să ajungi fizic la cursuri. E nevoie de transport, timp, organizare. Și predarea în româno-engleză m-a descurajat” (Inna, FG1).

Totuși, unii au avut experiențe pozitive: „Am participat la cursuri ... sunt foarte recunoscătoare” (Natalia, FG1); „Cursurile organizate de IOM au fost bune, cele de la Centrul de „integrare”... slabe” (Viktoriia, FG1).

În Budapesta, lipsa opțiunilor accesibile și timpul limitat sunt bariere majore: „Am început câteva cursuri, dar e greu să le urmezi când ai și un loc de muncă” (Tetiana, FG6). Totuși, unii și-au regăsit motivația prin copiii lor: „Fiica mea merge la grădiniță maghiară, de aceea am început și eu cursuri” (FG4).

Mulți recunosc că fără cunoașterea limbii locale, accesul la o muncă decentă și integrare este limitat, exprimând dorința pentru cursuri adaptate, gratuite și pe termen lung.

6. *Cum vi se pare integrarea pe piața muncii? Ați lucrat sau ați căutat un loc de muncă? Ce v-a ajutat sau ce v-a încurcat?*

Experiențele refugiaților ucraineni privind integrarea pe piața muncii în România și Ungaria, oscilează între oportunități limitate, muncă informală și adaptare forțată. În Brașov, multe persoane au reușit să se angajeze, dar în poziții subcalificate, din cauza barierei lingvistice și a nerecunoașterii diplomelor. „Lucrăm, dar profesiile noastre nu sunt recunoscute aici. Suntem nevoiți să acceptăm munci necalificate” (Sergei, FG3). Pentru unii, angajarea a venit prin inițiative precum TdH: „Am lucrat. A ajutat mult proiectul de angajare de la TDH” (Alekssei, FG3).

Bariera lingvistică este menționată recurent: „Fără limba română la nivel B2, nu ai acces la un loc de muncă decent” (Ksenia, FG2). Situația este agravată de lipsa unor programe eficiente de reconversie sau ghidare profesională. Unele femei, din cauza responsabilităților de îngrijire a copiilor, nu s-au putut angaja: „Nu pot lăsa singură fiica mea de 7 ani” (Kateryna, FG2).

În Budapesta, procesul este descris ca fiind la fel de dificil și adesea umilitor. Unii au fost acceptați doar în poziții refuzate de localnici: „Eram puși să facem ce refuzau ungarii. Nicio șansă de promovare, indiferent de calificări” (FG4). Lipsa recunoașterii diplomelor și necunoașterea limbii sunt principalii factori de excludere, deși unii au beneficiat de sprijin punctual din partea ONG-urilor pentru redactarea CV-urilor sau intermedierea angajării (FG5).

Totuși, se remarcă și forme de reziliență și pragmatism: „Lucrez din 2022 în același loc și mai iau și joburi de curățenie sau bone. Am început să învăț engleza ca să am mai multe opțiuni” (Nina, FG6).

IV. Relația cu comunitatea locală

7. *Cum vă simțiți în raport cu localnicii (români/maghiari)? Ați avut interacțiuni pozitive sau dificile?*

Percepțiile refugiaților ucraineni privind interacțiunile cu localnicii din România și Ungaria conturează o imagine preponderent pozitivă, dar nu lipsită de episoade tensionate. Mulți participanți au descris comunitățile gazdă ca fiind primitoare și binevoitoare. „Românii sunt prietenoși și buni” (Olga, FG1), iar „răspund cu bunăvoință celor care încearcă să învețe limba” (Ksenia, FG2). Unii au subliniat gesturile simple de sprijin: „Vecinii ne-au ajutat să înțelegem cum merg lucrurile, au împărțit mâncare, au fost mereu amabili” (FG5).

Totuși, bariera lingvistică continuă să creeze dificultăți de comunicare: „Ne înțelegem bine, dar folosim Google Translate” (Svitlana, FG2). În Budapesta, experiențele sunt mai neutre: „Nu am avut probleme cu localnicii, dar atitudinea variază în funcție de situație, mai ales la locul de muncă” (FG4).

În Brașov, au fost menționate și incidente izolate: „O femeie din magazin ne-a spus: ‘Aici e România, nu Ucraina’” (Kateryna, FG2), iar „un bărbat a împins cu căruciorul fetița mea de 6 ani într-un magazin” (Irina, FG2). Cu toate acestea, asemenea episoade sunt considerate excepții: „Astfel de situații sunt rare și nu reflectă atitudinea generală a localnicilor” (Irina, FG2).

În ansamblu, majoritatea participanților au perceput sprijin din partea localnicilor, iar atitudinile negative au fost tratate ca excepții individuale, nu trăsături colective. „Depinde de om. Au fost oameni plăcuți și alții mai puțin... ca peste tot” (Nikita, FG3).

8. *Cum v-ați simțit primiți în școli, locuri de muncă, cartiere etc.? Ce a funcționat bine și ce nu?*

Majoritatea participanților la focus-grupuri au relatat experiențe pozitive de primire în școli, la muncă și în cartiere, accentuând sprijinul primit din partea localnicilor. „La muncă am fost primită foarte bine, iubesc să muncesc, am experiență și cunosc limba engleză. Sunt recunoscătoare că mi s-a dat o șansă” (Natalia, FG1). În cartiere, mulți au descris relații bune cu vecinii: „Avem relații foarte bune cu vecinii” (Elena, FG2), „Oamenii sunt politicoși și de ajutor” (FG5).

În ceea ce privește școlile, răspunsurile sunt mai nuanțate. Deși unii copii au fost integrați fără dificultăți, „copiii au fost primiți bine în școli” (Olga, FG1), alți părinți au menționat episoade de excludere sau refuz inițial. „Ne-au acceptat abia a doua oară în școala românească” (Elena, FG2), iar „în școala ... din Brașov au fost agresivi, nu am îndrăznit să ne trimitem copilul” (Viktoriia, FG1).

Un obstacol major este limba. „Fără o cunoaștere bună a limbii române, este practic imposibil pentru copii să beneficieze de educație de calitate în școli românești” (Ksenia, FG2). Situații similare sunt raportate și în Ungaria: „Primul an a fost greu din cauza limbii, dar acum e mai ușor” (Nina, FG6).

Totodată, acceptarea este percepută ca fiind legată de atitudinea personală: „Indiferent cine ești, contează cum te porți. Eu sunt un vecin bun și nu am avut dificultăți” (Denys, FG3).

Astfel, limba și contextul instituțional influențează profund calitatea integrării, dar sprijinul comunitar și atitudinea personală pot compensa parțial aceste bariere.

V. Sprijin social și reziliență

9. Aveți prieteni, rude, alte persoane sau organizații care v-au sprijinit? Cât de important a fost acest lucru pentru voi?

Sprijinul primit la nivel local, fie din partea organizațiilor, rudelor sau prietenilor, a fost descris de majoritatea participanților ca fiind esențial pentru adaptare, în special în primele luni după sosire. „Mi-a fost foarte importantă susținerea. Lina de la Centrul ... m-a ajutat să-mi fac un card bancar, iar Ludmila de la centrul KATYA m-a sprijinit în găsirea unui loc de muncă” (Natalia, FG1). În mod similar, alții menționează sprijinul venit prin KATYA, Crucea Roșie, Terres des Hommes, dar și prin inițiative religioase sau centre comunitare (FG4, FG5).

De asemenea, familia a jucat un rol esențial: „Sprijinul intern din familie a fost esențial în primele luni. Ne-a ajutat să nu cedăm” (Irina, FG2), „Mi-a fost mai ușor pentru că aveam surori aici” (Nikita, FG3). Unii respondenți menționează că „necunoscuți ne-au ajutat, ceea ce a fost neașteptat și foarte emoționant” (Serghei, FG3).

Totuși, nu toți au beneficiat de astfel de rețele. „Nu am avut pe nimeni. A fost foarte greu fără prieteni și rude” (Elena, FG2), „Am scris la șapte organizații și nu am primit răspuns. Am fost doar eu și copilul meu” (Nina, FG6).

Importanța sprijinului este reflectată unanim: „Este pur și simplu neprețuit în procesul de adaptare” (Tatiana, FG2). Chiar și acolo unde sprijinul instituțional a fost limitat, relațiile interpersonale, fie cu localnici, fie cu alți refugiați, au contribuit la crearea unui sentiment de siguranță și apartenență.

10. Ce fel de activități v-au apropiat unii de alții de când sunteți în Brașov/Budapesta?

Activitățile comune au jucat un rol important în reducerea izolării și în consolidarea relațiilor sociale dintre refugiații ucraineni din Brașov și Budapesta. Deși unii respondenți afirmă că „nu au avut astfel de activități” (Olga, FG1), majoritatea participanților menționează o serie de experiențe pozitive care i-au adus mai aproape unii de alții.

Pentru mulți părinți, activitățile pentru copii au devenit un catalizator al relațiilor sociale: „Participarea la activitățile pentru copii, ateliere, excursii, sărbători, ne-a apropiat de alți părinți și ne-a făcut să simțim că nu suntem singuri” (Irina, FG2). Același lucru a fost menționat și în Budapesta: „Evenimentele pentru copii apropie și părinții între ei” (Hanna, FG6), iar „dacă copilul meu e liniștit și fericit, și eu sunt” (Natalia, FG6).

Cursurile de limbă română sau maghiară au fost frecvent invocate ca spații de interacțiune socială: „Ne-au apropiat cursurile de limbă română și voluntariatul” (Ksenia, FG2), „Am participat la cursuri și evenimente organizate de Crucea Roșie” (FG4).

De asemenea, activitățile creative și culturale au oferit un cadru pentru relaționare: „Activități în ateliere, discuții, excursii, toate au contribuit la comunicare și integrare” (Svitlana, FG2). „Am cântat împreună, am făcut muzică, astfel de evenimente ne-au făcut să ne simțim din nou oameni” (FG5).

În unele cazuri, voluntariatul a fost menționat ca un mod semnificativ de a construi comunitate: „Am fost voluntari și asta ne-a ajutat să ne apropiem și să înțelegem mai bine oamenii” (Serghei, FG3).

11. Cum ați reușit să vă ajutați între voi în lipsa unui sprijin instituțional?

În absența unui sprijin organizat, comunitățile de refugiați ucraineni din Brașov și Budapesta au reușit, adesea, să-și ofere ajutor reciproc prin rețele informale de solidaritate. Deși unii participanți afirmă direct „Nu” (Olga, FG1; Vladislav, FG3), majoritatea au relatat că sprijinul între ei a fost o realitate cotidiană și o resursă esențială în procesul de adaptare.

În Brașov, implicarea directă este frecvent menționată: „Da, ajutam oamenii să ajungă la instituții medicale” (Viktorii, FG1), „Desigur. De multe ori” (Elena, FG2), „Am încercat să sprijinim unii pe alții cât s-a putut” (Serghei, FG3), „Da, ne susținem reciproc cum putem” (Serghei, FG3). Ajutorul a inclus nu doar sfaturi, ci și acțiuni concrete precum însoțirea altor persoane sau oferirea de traduceri.

În Budapesta, acest sprijin informal capătă forme mai organizate prin tehnologia digitală. „*Participanții au susținut că sprijinul reciproc informal a fost foarte important. Se schimbă baine pentru copii, informații utile, iar comunicarea se face frecvent pe grupuri de Viber*” (FG4). Alte forme de ajutor includ „*suport emoțional prin întâlniri, îngrijirea copiilor altora sau sprijin în traduceri*” (FG5).

Sprijinul între părinți este o formă frecventă de solidaritate: „*Ne ajutam având grijă de copiii altora*” (Natalia, FG6). Chiar și în lipsa resurselor, „*faptul că suntem împreună ajută cel mai mult*” (Lidumilla, FG6).

Aceste mărturii încă o dată pun accent pe ajutor reciproc și schimb de informații în condiții de lipsa sau suport diminuat.

12. Simțiți că sunteți o comunitate aici în Brașov/Budapesta?

Răspunsurile participanților la întrebarea privind identificarea cu comunitatea de refugiați reflectă un spectru larg de poziționări, de la implicare activă la neîncredere sau izolare. În Brașov, unii participanți se declară profund ancorați în comunitate: „*Fără îndoială mă simt parte din comunitatea ucraineană de refugiați din Brașov. Ne confruntăm cu dificultăți similare, ne sprijinim reciproc și acest sentiment de unitate îți dă forță*” (Irina, FG2). Alții confirmă o identificare moderată sau ridicată: „*În mare măsură*” (Ksenia, FG2), „*Mă asociez cu comunitatea ucraineană din Brașov*” (Svitlana, FG2), „*Într-o mare măsură*” (Kristina, FG2).

Totuși, o parte considerabilă exprimă reticență: „*Nu mă identific*” (Kateryna, FG2), „*Nu foarte mult*” (Aleksii, FG3), „*0*” (Nikita, FG3), „*În mică măsură*” (Denys, FG3). Unii menționează lipsa unei diaspore organizate: „*Cred că nu avem o diasporă aici*” (Elena, FG1). Alții exprimă dezamăgire față de sprijinul comunitar: „*Românii sunt de unii singuri, noi suntem de unii singuri. Nimeni nu înțelege durerea noastră*” (Kateryna, FG2).

În Budapesta, răspunsurile sunt și mai nuanțate. Participanții afirmă că aparțin unor „*cercuri multiple*”: unii se simt integrați mai mult în comunități maghiare sau religioase decât în grupul refugiaților. „*Mă simt parte din biserica ucraineană, dar viața de zi cu zi e legată de colegii maghiari*” (FG4). În același timp, „*participarea la voluntariat și activități de cartier*” (FG5) a contribuit la formarea unui sentiment de apartenență.

Această diversitate sugerează că identificarea cu comunitatea de refugiați nu este automată, ci modelată de experiențele directe, nivelul de implicare și percepția solidarității reale.

13. Ce vă ajută să rămâneți uniți sau să depășiți împreună momentele grele?

În fața crizelor prelungite și a incertitudinii, refugiații ucraineni din Brașov și Budapesta au identificat mai mulți factori care contribuie la menținerea unității și a capacității de a depăși greutățile împreună. Un element dominant este „*durerea comună*”, evocată de mai mulți participanți: „*Suferința comună, bucuriile comune și comunicarea ne apropie*” (Olga, FG1), „*Solidaritatea noastră vine din izolarea comunității, cauzată de războiul din Ucraina*” (Denys T., FG3).

Limba comună, valorile și experiențele împărtășite sunt menționate ca liant identitar: „*O limbă comună, o mentalitate comună, o problemă comună*” (Ksenia, FG2), „*Suntem uniți de istoria noastră, limba maternă și dorința de a oferi stabilitate copiilor*” (Irina, FG2).

Un alt factor este sprijinul reciproc informal, esențial în lipsa ajutorului instituțional: „*Ajutorul între noi, fie și doar o discuție sau sprijin cu documente, contează enorm*” (Irina, FG2), „*Prietenia și susținerea reciprocă*” (Natalia, FG2).

În Budapesta, rețeaua de familie, biserica și colegii sunt surse de stabilitate: „*Sprijinul emoțional și practic din partea familiei, bisericilor, prietenilor sau colegilor este esențial*” (FG4). „*Ascultarea reciprocă și sfaturile practice sunt foarte importante*” (FG5).

Totodată, unii menționează determinarea individuală: „*Nu avem altă opțiune*” (Natalia, FG1) sau „*Credința că viața merge mai departe și că există oameni buni peste tot*” (Elena, FG2).

Astfel, relațiile în rândul refugiaților se construiesc prin combinația dintre suferința comună, limba și valorile împărtășite, sprijin reciproc și speranța într-un viitor mai bun.

VI. Recomandări și soluții

14. Ce credeți că ar trebui schimbat sau îmbunătățit pentru ca refugiații ucraineni să se integreze mai bine?

Refugiații ucraineni din Brașov și Budapesta au oferit răspunsuri detaliate și variate despre dificultățile cu care se confruntă și soluțiile care, în opinia lor, ar îmbunătăți procesul de integrare. Accesul la cursuri de limbă adaptate nivelului și timpului disponibil este una dintre cele mai frecvente nevoi. „*Este nevoie de cursuri de limbă română care să nu*

fie într-un ritm atât de accelerat. Limba este foarte dificilă” (Elena, FG2), „Cursurile de limba română ușurează mult viața aici” (Nikita, FG3).

Integrarea copiilor în sistemul educațional este un alt domeniu sensibil: *„Aș dori o programă clară pentru adaptarea copiilor în școli și posibilitatea de a învăța unele materii în limba engleză” (Viktorii, FG1), „Totul depinde de confortul copilului, dacă se simte bine în grădiniță/școală, rămânem în România, altfel suntem forțați să plecăm” (Vladyslav, FG3).*

De asemenea, accesul la servicii medicale rămâne problematic. *„Trebuie îmbunătățit accesul la sistemul medical și sprijin pentru găsirea unui loc de muncă” (Natalia, FG1). „Găsirea unui medic de familie, vaccinările, sunt printre cele mai mari dificultăți” (Vladyslav, FG3).*

Participanții din Ungaria au subliniat importanța transportului accesibil, programelor de sport și activități comunitare, precum și *„nevoia unei platforme centralizate de informare despre locuințe, joburi și servicii sociale” (FG5).*

În concluzie, pentru o integrare durabilă este nevoie de măsuri structurate în domeniul educației, limbii, sănătății, muncii și informării, cu o atenție sporită pentru familii și tineri.

15. Dacă ați putea transmite un mesaj autorităților sau organizațiilor care vă sprijină, care ar fi acela?

Majoritatea participanților din Brașov și Budapesta au exprimat o profundă recunoștință pentru sprijinul primit. *„Mulțumesc pentru tot ce faceți pentru ucraineni. Mențineți centrele unde oamenii și copiii pot socializa, învăța și petrece timp împreună” (Olga, FG1). Un alt participant a subliniat că „amintirile bune sunt mai multe decât cele rele, chiar dacă este greu. Vă mulțumim pentru tot” (Elena, FG2).*

Totuși, alături de mulțumiri, mulți au transmis apeluri concrete la îmbunătățirea condițiilor de integrare. Printre cele mai frecvente solicitări se regăsesc: accesul gratuit la servicii medicale, mai ales pentru copii, *„Vă rugăm, permiteți accesul gratuit la medic, mai ales pentru copii și tineri” (Natalia, FG1); programe de formare profesională scurte, „Cursuri de calificare, nu neapărat universitate, care să dureze câteva luni și să permită angajarea” (aceeași sursă); și posibilitatea de a lucra fără cunoașterea avansată a limbii.*

Participanții din FG2 au insistat pe lupta contra stereotipurilor și discriminării, *„Spuneți-le românilor că și noi suntem oameni ca ei. Nu am ales acest război. Copiii ne sunt jigniți în parcuri. Și noi vrem acasă. Dar unde să ne întoarcem?” (Elena, FG2).*

În Ungaria, mesajele au fost similare: *„Mulțumim pentru educația gratuită, transportul public și sprijinul social oferit timp de trei ani” (FG4), în timp ce alții au cerut soluții administrative: „Oferiți carduri de adresă pentru ca să putem înregistra copiii la asigurarea medicală” (Natalia, FG6).*

În concluzie, refugiații ucraineni exprimă grațitudine sinceră, dar și speranța că sprijinul va continua și se va adapta la realitățile lor cotidiene.

C. Interviu actori instituționali (public și privat)

I. Context instituțional

1. Care este rolul organizației/instituției dumneavoastră. Ce tipuri de servicii sau activități desfășurați în sprijinirea refugiaților ucraineni?

Răspunsurile oferite de instituțiile și organizațiile din România și Ungaria reflectă o diversitate considerabilă de roluri și tipuri de sprijin oferit refugiaților ucraineni, de la servicii publice specializate la inițiative comunitare și proiecte umanitare.

În România, instituțiile publice s-au concentrat pe sprijinul instituțional de bază. De exemplu, AJOFM Brașov a oferit servicii de consiliere profesională și mediere pe piața muncii: *„oferim servicii de informare și consiliere profesională, precum și de mediere și plasare în muncă”. În mod similar, DGASPC Brașov a intervenit în protecția copilului și integrarea celor cu dizabilități, punând accent pe „servicii specializate pentru copiii cu nevoi speciale” și „încadrarea în grad de handicap”.*

Instituția Prefectului Brașov a avut un rol de coordonare strategică, asigurând colaborarea interinstituțională: *„ne-am implicat în coordonarea Comitetului județean pentru situații de urgență și în crearea Grupului de Lucru pentru Incluziunea Refugiaților”. DSP Brașov a asigurat supravegherea stării de sănătate publică, cu accent pe prevenirea bolilor transmisibile: „am monitorizat rujeola, varicela, infecții cu rotavirus”.*

ONG-urile și actorii locali au completat intervențiile publice. MIC Brașov a sprijinit peste 5000 de refugiați prin servicii diverse: *„consiliere juridică, cursuri de limba română, sprijin psihosocial și activități interculturale”. Similar, Katya HUB a devenit un „punct unic de contact”, oferind servicii integrate, de la educație până la sprijin administrativ și social.*

În Ungaria, organizații precum Evangelical Lutheran Church, Hungarian Interchurch Aid sau House of Ukrainian Traditions au dezvoltat proiecte educaționale, de integrare pe piața muncii și sprijin locativ. „*Obiectivul nostru este să aducem o schimbare reală, nu doar ajutor punctual*” (Evangelical Lutheran Church), sau au tratat subiectul cu tenacitate „*oferind același standard de sprijin tuturor celor care au nevoie*” (Menedék).

Per ansamblu, am consultat o serie de instituții organizații cheie care au prestat o activitate coerentă de sprijin, în care colaborarea între stat și societatea civilă a fost esențială pentru un răspuns adecvat situației refugiaților ucraineni în ambele reședințe.

2. *Cum a fost adaptată activitatea dumneavoastră după începutul crizei refugiaților din Ucraina? Care au fost principalele provocări?*

Declanșarea crizei refugiaților ucraineni a forțat instituțiile publice și organizațiile societății civile din România și Ungaria să-și adapteze rapid activitatea, trecând de la o funcționare obișnuită la intervenții de urgență multisectoriale.

În Brașov, unele instituții au fost transformate în adevărate centre de coordonare. Prefectura Brașov menționează: „*a fost nevoie de gestionarea simultană a problemelor legate de cazare, hrănire, înregistrarea și informarea refugiaților*”, iar una dintre provocările majore a fost „*bariera lingvistică și culturală*”. DGASPC Brașov a fost nevoită să intervină în sprijinul minorilor neînsoțiți și a persoanelor vulnerabile, dar confruntându-se cu situații în care „*nu aveam soluții la nevoile identificate*”.

AJOFM Brașov a inițiat campanii de informare, târguri de joburi și activități de consiliere profesională, dar a remarcat că „*participarea refugiaților la bursele de locuri de muncă a fost limitată, principala barieră fiind cea lingvistică*”. DSP Brașov a centralizat date, a monitorizat bolile transmisibile și a confruntat lipsa documentelor medicale și a echivalenței tratamentelor: „*nu era disponibil același medicament, dar s-au căutat echivalente*”.

Pe partea societății civile, MIC Brașov a trecut de la rutină la criză, introducând un sistem de înregistrare (JIRA) și extinzând echipa cu vorbitori de ucraineană.

În Budapesta, organizații precum Evangelical Lutheran Church, Hungarian Helsinki Committee sau House of Ukrainian Traditions au remarcat o creștere semnificativă a solicitărilor și un sprijin social pozitiv, dar și provocări. Unele instituții au acționat în dependență de priorități „*a trebuit să ne asigurăm că nevoile de bază au fost îndeplinite mai întâi înainte de a trece la alte niveluri de sprijin*”, altele în dependență de compatibilități „*sistemele educaționale din Ungaria și Ucraina diferă foarte mult, așa că a trebuit să ne adaptăm în mod constant*”. Pe interior, unele organizații sau extins altele au tins să-și mențină sustenabil echipa: „*nu am vrut să angajăm mulți oameni pe care ulterior să-i concediem*”. Dinamica disponibilității resurselor a modelat intensitatea implicării instituțiilor în acordarea de sprijin refugiaților „*În faza incipientă a crizei, un afluc brusc de resurse a devenit disponibil ..., după trei ani, aceste resurse s-au diminuat semnificativ..., iar unul dintre proiectele UNHCR a fost încheiat în mod neașteptat. Toate acestea au creat dificultăți serioase pentru planificarea și durabilitatea pe termen lung*” (Menedék).

Astfel, adaptarea activităților a presupus eforturi semnificative de coordonare, comunicare și răspuns instituțional, într-un climat de criză continuă.

II. Colaborare interinstituțională și coordonare

3 *Cu ce alți actori (publici, privați, internaționali) colaborați pentru a răspunde nevoilor refugiaților? Cum funcționează această cooperare?*

Cooperarea interinstituțională și parteneriatele trans-sectoriale s-au dovedit esențiale în gestionarea crizei refugiaților ucraineni, atât în România, cât și în Ungaria. Majoritatea actorilor intervievați subliniază că și-au extins rețelele de colaborare pentru a răspunde eficient nevoilor complexe ale refugiaților.

În Brașov, colaborările s-au concretizat sub forma unor rețele locale extinse. Instituția Prefectului Brașov menționează un „*Grup de Lucru pentru Incluziunea Refugiaților*”, în cadrul căruia participă „*instituții publice, ONG-uri, universități, organizații internaționale și reprezentanți ai refugiaților*” o inițiativă coordonată alături de UNHCR. La nivel practic, AJOFM subliniază relații excelente cu actori „*publici, privați și internaționali*”, printre care Primăria, IGI, KATYA sau Ateliere Fără Frontiere. DGASPC recunoaște că „*la început cooperarea a fost greoaie*”, dar s-a consolidat treptat. În același spirit, MIC Brașov remarcă o bună colaborare, dar și „*o insularitate și necoordonare a informațiilor*”. Anumite inconveniențe sunt remarcate și de alți actori care oferă o imagine poate mai realistă asupra provocărilor administrative: „*interpretarea locală a unor acte normative este diferită și creează blocaje*”, semnalând că „*ne luptăm teribil de tare*” pentru recunoașterea documentelor. Cu toate acestea, colaborarea cu AJOFM, DAS sau DSP este apreciată ca eficientă și promptă.

În Ungaria, Evangelical Lutheran Church atrage atenția asupra lipsei de „stabilitate și coordonare practică”, deși afirmă că „*suntem dispuși să cooperăm cu oricine..., dacă este nevoie pentru a ajuta*”. Hungarian Interchurch Aid subliniază parteneriate solide cu actori internaționali și privați, dar și implicarea instituțiilor statului. Deși unele întâlniri cu actorii internaționali „... *coordonate de agențiile ONU, au avut în primul rând o semnificație simbolică.*” (Menedék). Totodată, Hungarian Helsinki Committee „*trebuie adesea să ia măsuri legale atunci când metodele de cooperare soft nu funcționează cu autoritățile*”.

În ansamblu, analiza evidențiază o rețea de colaborări diversificată, funcțională în multe cazuri, dar fragmentată și inegală în altele. Parteneriatele instituționale, ONG-istice și internaționale rămân un pilon al răspunsului umanitar, însă necesită o mai bună coordonare, stabilitate și armonizare legislativă.

4. *Credeți că există lacune în coordonarea serviciilor destinate refugiaților? Ce ar putea fi îmbunătățit?*

În ciuda progreselor înregistrate în coordonarea serviciilor pentru refugiații ucraineni, majoritatea respondenților instituționali din România și Ungaria semnalează lacune persistente, generate de lipsa de claritate instituțională, dificultăți de comunicare, absența unui cadru legal coerent și fragmentarea resurselor.

Unii actori din Brașov consideră că „*nu au existat lacune*” și că „*toate disfuncționalitățile au fost gestionate operativ*”. Cu toate acestea cele mi multe instituții au recunoscut că lipsa de experiență în gestionarea refugiaților exprimată precum și lipsa specialiștilor pregătiți și absența unor ghiduri aplicabile au provocat blocaje. Uneori, „*pompierismul*” birocratic devine o normă: „*ajungem să ne întrebăm a cui e responsabilitatea abia după ce apare problema*”. În același sens alții au atras atenție la faptul că „*nu există mecanisme instituționale pentru traducători, intervenție de urgență sau claritate asupra responsabilităților*”. În acest sens sunt binevenite propunerile de îmbunătățire interacțiunii cum ar fi „*realizarea unui ghid unitar al serviciilor*” și organizarea de întâlniri regulate sau precum altele insistă asupra nevoii de sisteme digitale comune de urmărire a cazurilor și baze de date partajate.

În Budapesta, unele organizații au accentuat lipsa implicării statului, birocratizarea excesivă și neclaritate privind atribuțiile actorilor. Cineva menționa că „*nu există suficientă claritate cu privire la cine ce face [...] lipsa de transparență a fost un neajuns semnificativ*”. Totodată retragerea unor mari donatori și reducerea fondurilor disponibile a introdus în sistemul instituțiilor care prestau servicii pentru refugiați mai multă claritate „*a devenit mai transparent [...] cine să abordez și [...] ce - ceea ce a îmbunătățit și raționalizat comunicarea*”. În același timp, există diferențe semnificative de abordare a acestui subiect între actori. Cei de la Menedék consideră că „*În sectorul civil au apărut dinamici asemănătoare pieței: resursele sunt din ce în ce mai puține, în timp ce organizațiile concurează între ele pentru aceeași finanțare*”. În alt sens se remarcă și dificultatea de a partaja date din cauza barierelor juridice, fapt ce limitează eficiența intervenției sau respondenții au tras un semnal de alarmă lipsa de sprijin dedicat pentru copii cu nevoi speciale, tineri fără mentorat și părinți izolați social.

Este cert că problemele cu care se confruntă actorii (instituțiile/ organizațiile implicate) sunt similare fie acestea sunt la Brașov sau la Budapesta, mult probabil că acestea pot fi remediate prin puținele soluții indicate de unii actori cum ar fi acele ghiduri unitare de servicii sau baze de date accesibile dar corect gestionate.

III. *Nevoile refugiaților – din perspectiva profesională*

5. *Din experiența dumneavoastră, care sunt cele mai frecvente nevoi sau dificultăți cu care se confruntă refugiații ucraineni?*

Răspunsurile entităților din România și Ungaria conturează o imagine complexă și adesea îngrijorătoare a dificultăților cu care se confruntă refugiații ucraineni, accentuând nevoile multiple, și interconectate.

Bariera lingvistică este recunoscută ca una dintre cele mai mari obstacole. AJOFM Brașov observă că „*principalul obstacol [...] este reprezentat de bariera lingvistică, precum și pericolul de a fi încadrați sub nivelul de calificare*”. În Budapesta, problema este agravată de lipsa implicării statului în oferirea de cursuri diferențiate sau de sprijin instituțional: „*Nu există un sistem de formare formală*”, completat cu „*învățarea limbilor străine este practic inexistentă*”.

Accesul la locuire rămâne o problemă majoră în ambele țări „*cazarea este cea mai importantă problemă - ca beneficiarii noștri să nu trăiască cu teama de a fi evacuați*”. Potrivit Centrului MIC Brașov, mulți se întorc în Ucraina „*neavând un venit necesar să închirieze o locuință*”, iar în Ungaria Menedék semnalează că „*din cauza dezechilibrului dintre salarii și prețurile de închiriere, locuințele stabile sunt inaccesibile pentru mulți refugiați*”.

Accesul la serviciile de sănătate reprezintă o problemă majoră. Barierele administrative, compatibilitatea schemelor de tratament dar și insuficiența profesioniștilor în anumite tipuri de afecțiuni „*cum ar fi autismul sau ADHD*” face „*aproape complet fără speranță [...] disponibilitatea serviciilor*”.

Integrarea pe piața muncii este limitată atât de barierele lingvistice, cât și de lipsa unor programe de orientare socială și profesională în viziunea unor instituții: „*există, de asemenea, o lipsă de orientare socială și programe de ocupare a forței de muncă*”.

În plan psihosocial, mai multe instituții semnaleză niveluri crescute de anxietate, incertitudine și dificultăți de adaptare, fie că sunt în Brașov „*mulți se confruntă cu anxietate, nesiguranță legată de viitor*” (MIC Brașov), fie că sunt în Ungaria, „*oamenii suferă de anxietate și trăiesc într-o stare de incertitudine profundă*”.

Răspunsurile instituționale relevă un cumul de dificultăți identificate în rândurile refugiaților care afectează procesul de integrare al refugiaților ucraineni, și care solicită răspunsuri coordonate din partea actorilor implicați în gestionarea problemei refugiaților.

6. Cum evaluați accesul lor la servicii (ex. sociale, medicale, educaționale, juridice)? Ce obstacole există?

Accesul refugiaților ucraineni la servicii esențiale diferă semnificativ între România și Ungaria, dar în ambele contexte persistă o serie de obstacole, în ciuda eforturilor instituționale.

În Brașov, mai multe entități subliniază că accesul este, teoretic, garantat și adaptat. AJOFM afirmă că „*serviciile sunt furnizate fie în limba engleză sau, cu ajutorul traducătorilor din cadrul ONG-urilor locale, chiar în limba ucraineană*”. Prefectura Brașov susține că refugiații beneficiază de „*alocațiile pentru copii, indemnizațiile pentru creșterea copilului, venitul minim de incluziune*” și acces la sistemul de sănătate, iar documentele sunt disponibile în limba ucraineană.

Cu toate acestea, în practică, sunt identificate și neajunsuri: birocrația, lipsa infrastructurii educaționale, insuficiența traducerilor, refuzuri informale, dar și discriminare. MIC Brașov menționează că „*discriminarea este prezentă în accesarea serviciilor, mai ales cele medicale, unde medicii de familie nu doresc să înscrie familii ucrainene pe listele lor*”. KATYA semnaleză respingeri arbitrare ale copiilor ucraineni la grădinițe, în ciuda punctajelor eligibile.

În Budapesta, provocările sunt mai accentuate. Deși sistemele educaționale sunt, în general, receptive, serviciile medicale sunt „*abia accesibil chiar și pentru cetățenii maghiari*”. Limba rămâne un obstacol major: „*fără cunoașterea limbii maghiare, oamenii se pierd în birocrație*”. Chiar și când există traduceri, acestea nu sunt suficiente (*ca număr și claritate*) pentru a gestiona situațiile complexe, precum cele din domeniul sănătății.

În acest sens este clar că deși legislația oferă un cadru de sprijin, aplicarea concretă este afectată de mulți factori instituționali și de realitățile socio-culturale. Rezultatul este un acces inegal și adesea precar, care necesită eforturi susținute și intervenții pe diferite niveluri pentru a fi eficientizat.

IV. Integrare socio-profesională și participare

7. Care sunt principalele bariere în integrarea refugiaților pe piața muncii sau în activități educaționale/formative?

Integrarea refugiaților ucraineni pe piața muncii și în activități educaționale/formative întâmpină o serie de obstacole comune ambelor țări analizate – România și Ungaria, dar cu nuanțe și accente specifice fiecărui context instituțional.

Bariera lingvistică este cel mai frecvent menționat obstacol, afectând atât șansele de angajare, cât și accesul la educație și formare. În Brașov, AJOFM subliniază că doar un procent redus dintre refugiați cunosc limba engleză la nivel conversațional, ceea ce face dificilă comunicarea cu angajatorii și integrarea în colectiv: „*Considerăm oportună organizarea de cursuri de învățare a limbii române, ceea ce ar spori considerabil șansele de inserție pe piața muncii*”. În capitala Ungariei, această barieră este amplificată de faptul că „*chiar și cei care vorbesc maghiara ..., nu pot scrie, ceea ce duce la pierderea de oportunități*”.

Inadecvarea locurilor de muncă la nivelul de calificare este o altă problemă menționată. Refugiații sunt adesea angajați în domenii inferioare pregătirii lor, ceea ce afectează încrederea în sine și duce la frustrare. „*Mulți sunt supracalificați pentru locurile de muncă disponibile, ceea ce le afectează stima de sine și echilibrul psihologic*”. În Brașov, KATYA semnaleză că „*marea majoritate ajung să facă munci necalificate sau puțin calificate*”, inclusiv din lipsa recunoașterii diplomelor.

Grija pentru copii, în special în cazul mamelor singure, este o altă barieră majoră: „*Dacă sunt o mamă singură cu 1, 2, 3 copii și nu reușesc să-i înscriu la grădiniță, atunci ce fac? Cum pot merge la muncă?*” (Brașov). În Budapesta, de ONG-uri sunt propuse soluții locale precum implicarea în îngrijirea copiilor ucraineni de către ucraineni în vârstă.

Discriminarea, formală sau informală, este prezentă în ambele contexte. În România, MIC Brașov raportează „*refuzul angajării pe bază de naționalitate și abuzuri precum neplata salariilor*”. În Ungaria, stigmatizarea romilor transcarpatieni sau refuzul medicilor de a oferi tratament refugiaților sunt realități menționate frecvent.

Recunoaștem că integrarea eficientă necesită politici coerente, adaptate realităților locale, dar și mecanisme de sprijin concret exprimat prin traduceri, recunoașterea calificărilor, sprijin pentru îngrijirea copiilor și combaterea exploatații.

8. Există inițiative reușite de integrare socio-profesională în comunitatea locală? Ce factori au contribuit la succesul acestora?

Pe baza răspunsurilor instituțiilor din România și Ungaria, reiese că există multiple inițiative reușite de integrare socio-profesională a refugiaților ucraineni, însă succesul acestora este condiționat de factori diverși: colaborare interinstituțională, motivația individuală, sprijinul societății civile și recunoașterea nevoilor culturale și educaționale.

În România, AJOFM Brașov menționează „colaborarea eficientă între instituții publice și ONG-uri” ca factor central în succesul integrării, exemplificând cu includerea refugiaților în bursele locurilor de muncă și consilierea personalizată. DGASPC și Prefectura Brașov completează imaginea cu trimiteri la cursuri de limbă și servicii oferite de AJOFM, ISJ și alte instituții.

ISJ Brașov subliniază că succesul integrării depinde și de „viteza deciziei” refugiaților de a se stabili în România pe termen lung: „cu cât e mai repede decizia asta, cu atât lucrurile sunt mai ușoare”. La nivel comunitar, KATYA oferă exemple concrete de „patru afaceri noi deschise de cetățeni ucraineni” și de implicare activă la cursurile de limbă, subliniind că reușita este „mai degrabă o combinație de determinare personală și sprijin contextual”.

În Ungaria, Biserica Evanghelică Luterană și alte ONG-uri au avut un rol esențial în crearea de „comunități vii, capabile să susțină integrarea”. Sunt amintite proiecte educaționale și artistice, precum cele dezvoltate de Hungarian Helsinki Committee, care au implicat tineri ucraineni în inițiative de drepturile omului, în parteneriat cu colegi maghiari și alte grupuri de refugiați. Această abordare „de lucru în grupuri mixte” a fost considerată esențială pentru o integrare autentică.

Hungarian Interchurch Aid și Unity Association evidențiază succesul școlilor bilingve și al activităților culturale comune: „cultivarea culturii este foarte importantă”, iar festivaluri precum cel de borș au devenit spații simbolice de apropiere între comunități.

Inițiatiile de succes se bazează pe implicarea resursele instituționale, mobilizarea comunitară, participarea activă a refugiaților și recunoașterea valorii culturale și educaționale a acestora.

V. Percepții sociale și implicare comunitară

9. Cum percepeți atitudinea comunității locale față de refugiații ucraineni? A existat implicare pozitivă sau dificultăți de acceptare?

Pe baza răspunsurilor oferite de instituțiile din România și Ungaria, se conturează o imagine complexă privind atitudinea comunităților locale față de refugiații ucraineni, oscilând între solidaritate autentică și semnale de oboseală socială sau chiar respingere.

În Brașov, multe instituții remarcă o deschidere majoră din partea comunității, în special în perioada imediat următoare izbucnirii războiului. AJOFM Brașov evidențiază: „a existat și încă mai există o implicare pozitivă a tuturor instituțiilor de stat și ONG-urilor”, iar integrarea pe piața muncii și participarea la cursuri de limbă sunt văzute ca indicatori ai acestei deschideri. MIC Brașov subliniază că „în 2022, comunitatea a fost foarte receptivă”, dar menționează și apariția unei „oboseală a solidarității”, însoțită de retorică negativă: „refugiații primesc mai mult ca noi”.

Pe de altă parte, DGASPC și KATYA semnalează existența dificultăților de acceptare, explicabile prin reticența unei părți a populației sau prin informații false propagate în spațiul public: „Percepția publicului larg este foarte modificată de tot felul de comunicări de propagandă”. Mai mult, Instituția Prefectului menționează dificultăți concrete, precum lipsa medicilor de familie dispuși să preia refugiați, din cauza barierei lingvistice.

Instituțiile și organizațiile din Budapesta remarcă o evoluție în atitudinea comunității locale: de la solidaritatea masivă din 2022, spre o retragere treptată a sprijinului. Hungarian Interchurch Aid rememorează „mobilizarea întregii țări”, dar recunoaște că „este nevoie de sensibilizarea societății”, iar Hungarian Helsinki Committee atrage atenția asupra efectelor nocive ale campaniilor guvernamentale anti-ucrainene, care „alimentează respingerea în rândul populației”. Chiar și așa, municipalitățile cum este cazul Budapestei, continuă să ofere sprijin prin proiecte și tabere.

În același timp, instituții ca House of Ukrainian Traditions sau Unity Association relatează experiențe pozitive de coexistență și colaborare locală, în ciuda dificultăților inițiale de adaptare, mai ales în rândul copiilor. Acolo unde interacțiunea directă are loc, prejudecățile tind să se diminueze, iar acceptarea devine posibilă.

Atitudinea comunităților locale față de refugiații ucraineni este marcată de un mix între empatie, sprijin instituțional și provocări socio-culturale, care reflectă atât potențialul solidarității civice, cât și limitele unei integrări fără sprijin susținut și comunicare onestă, pe de altă parte implicațiile politicului, care tinde să scoată foloase din criza refugiaților dezbină unitatea societății și impune narative care vin în contradicție cu sprijinul inițial acordat de comunități.

10. Ce tipuri de acțiuni ar putea îmbunătăți coeziunea socială între refugiați și comunitatea gazdă?

Răspunsurile instituțiilor din România și Ungaria oferă o imagine coerentă și diversificată asupra tipurilor de acțiuni necesare pentru îmbunătățirea coeziunii sociale între refugiați și comunitățile gazdă. Deși există diferențe de context și de discurs, convergențele sunt evidente în jurul câtorva teme centrale: interacțiune directă, evenimente comune, educație interculturală și politici publice incluzive.

În Brașov, majoritatea instituțiilor subliniază importanța implicării active a refugiaților în viața comunității, prin participarea la evenimente culturale, activități civice și acțiuni de voluntariat (AJOFM, MIC Brașov). DGASPC propune un plan amplu, structurat pe șase axe: integrare culturală și educațională, evenimente mixte, inițiative în educație și angajare, campanii media, infrastructură socială și implicarea instituțiilor. Acestea urmăresc să combată stereotipurile și să faciliteze interacțiuni naturale și repetate între refugiați și localnici. Instituția Prefectului și KATYA pun accent pe construirea încrederii și pe cooperare prin proiecte locale, dar semnalează și oboseala civică și interesul fluctuant al comunității.

În Budapesta, tonul este mai critic, în special față de cadrul politic și campaniile îndreptate împotriva refugiaților (Evangelical Lutheran Church, Hungarian Helsinki Committee). Aceste instituții cer renunțarea la propaganda negativă, formarea unei mentalități pro-incluziune și coerență legislativă pentru a susține coeziunea. Multe organizații, cum ar fi Hungarian Interchurch Aid, subliniază nevoia de sensibilizare publică și de acțiuni continue, nu doar evenimente punctuale. Alte voci, precum cele de la Unity Association și House of Ukrainian Traditions, promovează activitățile comune (cluburi, mentorat, proiecte comunitare) și intervențiile la nivelul copiilor și al educației, pentru a stimula empatia și apartenența.

Instituțiile din ambele țări recunosc că coeziunea socială nu se construiește spontan, ci prin interacțiune susținută, deschidere culturală, dialog constant și sprijin instituțional. Educația, implicarea civică și schimburile interculturale sunt văzute drept principalele instrumente pentru a reduce distanța socială și a transforma diferențele în legături de solidaritate.

VI. Recomandări și lecții învățate

11. Ce recomandări aveți pentru îmbunătățirea sprijinului oferit refugiaților? Ce lecții ați învățat până acum din activitatea în acest domeniu?

Pe baza răspunsurilor entităților din România și Ungaria, putem formula o analiză sintetică privind recomandările pentru îmbunătățirea sprijinului acordat refugiaților și lecțiile învățate în cei peste trei ani de activitate în domeniu.

a. Accent pe cursuri de limbă, acces la informație și orientare culturală. Instituțiile din România subliniază importanța cursurilor intensive de limba „Principalul aspect ... organizarea de cursuri intensive de limba română”, „sunt utile cursurile de limbă și orientare culturală”, „investiții sustinute și pe termen lung în cursuri de limba română”, „educația lingvistică este foarte importantă”, „crearea unor ghiduri clare, traduse în mai multe limbi, care să explice drepturile, obligațiile și serviciile disponibile”, ca premisă pentru integrare profesională și socială a refugiaților de toate vârstele.

b. Colaborare instituțională și abordare personalizată. Mai multe interviuri evidențiază necesitatea abordării multi-actor și personalizată, adaptată diversității nevoilor refugiaților: „este încă obișnuit ca adulții să lucreze în construcții, ... chiar dacă au deținut poziții mai calificate ... de exemplu, un neurochirurg”, „deși există multe programe disponibile pentru copii, unii dintre ei au început să stea pe străzi”. Se propune o coordonare interinstituțională mai eficientă, cu întâlniri regulate și schimb de bune practici pentru a evita suprapunerile sau lacunele în sprijin.

c. Infrastructuri de date și digitalizare. Alte instituții în special din Brașov evidențiază necesitatea unei platforme naționale integrate de date despre refugiați: „Platforme online actualizate cu informații esențiale”, „exact cum am spus, baza această de date, care ar putea să identifice problemele lor”, „o platformă cu anumite date” care să permită acces interinstituțional și o radiografie completă a situației beneficiarilor. Lipsa acestei interconectări este percepută ca o barieră majoră în eficiența intervenției.

d. Sprijin pe termen lung. Entitățile ungare cer reformarea cadrului legal și instituțional, trecerea de la o abordare coercitivă la una umanitară „Problemele ... trebuie rezolvate ... să nu vorbim despre migrantii sau refugiații, ci despre oameni”. „” și investiții în programe sustenabile: burse, reconversie profesională, sprijin pentru părinți și copii „program de recalificare oferit ... ar putea lucra cel puțin într-un domeniu conex”. Lipsa programelor de reorientare profesională și excluderea din cauza barierelor lingvistice sunt lecții critice pentru viitor.

e. Finanțare stabilă și recunoaștere profesională. Unii vorbitori subliniază necesitatea unui cadru financiar predictibil. ONG-urile locale afirmă că fac muncă invizibilă, fără susținere publică, dar esențială pentru coeziune „Nu primim întotdeauna recunoaștere, dar continuăm să lucrăm neobosit pentru că credem în ceea ce facem”. La fel atrag atenția asupra

dezechilibrelor create de organizațiile internaționale mari, care deseori ignoră actorii locali „*recunoaștere reciprocă și distribuire corectă a resurselor*”.

Lecția fundamentală este că sprijinul eficient începe din prima zi și nu se reduce la reacții de urgență, ci cere continuitate, empatie și adaptabilitate.

12. Considerați util un mecanism comun de învățare și schimb de bune practici între instituțiile implicate în sprijinirea refugiaților? Sub ce formă?

Toți actorii instituționali intervievați evidențiază un consens larg asupra utilității unor inițiative de învățare și schimb de bune practici, însă cu nuanțe și perspective diferite în funcție de rolul, nivelul de implicare și cultura organizațională a fiecărei instituții.

Multe instituții subliniază importanța colaborării între ele și intersectorial pentru optimizarea sprijinului acordat refugiaților. „*Necesitatea unor platforme digitale*”, „*grupuri de lucru și întâlniri regulate*”, „*schimb de resurse, diseminare a bunelor practici*” sunt doar unele soluții comune în acest sens. Susținerea acestei idei vine din perspectiva experienței acumulate în acest timp, astfel unele sugerează că „*lecțiile învățate ar trebui sistematizate și transformate în instrumente de intervenție*”. Alți reprezentanți intervievați au expus puncte de vedere mai accentuate: „*... ar fi mai bine dacă am discuta subiecte și situații reale. Subiectele practice mă implică mai mult*”. Dificultatea de a menține o participare constantă este transferată spre „*întâlniri online, ... este mai ușor ..., alternativ, ... actualizări sub forma unui buletin informativ*”.

Un accent aparte se pune pe caracterul internațional și intercultural al schimbului de bune practici „*esențial ... bune practici din întreaga lume, deoarece crizele umanitare apar și în alte părți*”, care deși este bine explorat este considerat necesar și bun de continuat.

Per ansamblu, instituțiile recunosc că un astfel de mecanism ar contribui la profesionalizarea sprijinului, consolidarea rețelilor de intervenție și construirea unei perspective pe termen lung, în locul reacțiilor punctuale. În același timp, se subliniază că flexibilitatea, adaptarea locală și implicarea reală a actorilor sunt esențiale pentru succesul unui astfel de mecanism.

Concluzii

1. Context și profilul respondenților

Datele cantitative și calitative colectate în cadrul studiului arată că refugiații ucraineni intervievați sunt majoritar femei (82%), cu vârsta între 31–50 de ani, mulți având copii în îngrijire. În Brașov, profilul tinde spre familii tinere și numeroase; în Budapesta este prezentă o pondere mai mare de persoane de peste 50 ani. Peste 85% se află în țara gazdă de mai bine de doi ani, ceea ce indică o tranziție de la faza de intervenție urgentă la o integrare de durată.

2.1 Nevoi identificate – sinteză integrată din date cantitative și calitative

87% de respondenți locuiesc în chirii temporare; în Budapesta există și un segment (8%) în adăposturi. Probleme comune evidențiate sunt legate de spațiu insuficient, lipsa intimității, utilități precare. Sunt frecvente cazurile de discriminare la închiriere și semnalată instabilitatea locativă. Găsirea unei locuințe este sprijinită de activitatea rețelelor informale și ONG-uri totodată 76,5% nu au primit ajutor în acest sens.

2.2. Acces la servicii publice

53,5% dintre respondenți au acces complet la serviciile medicale; barierele lingvistice și birocrăția sunt principalele obstacole. În ambele țări, sunt întâmpinate dificultăți în înscrierea la medicul de familie sau termene lungi pentru specialiști. 64% dintre părinți au nevoie de sprijin educațional pentru copii (înscriere, cursuri de limbă, rechizite, activități extracurriculare). Serviciile prioritar solicitate sunt legate de transportul public, cursuri de limbă, educație pentru copii, integrare socială. Accent pe activități culturale în Brașov, și sprijin administrativ în Budapesta.

2.3. Limbă și integrare

Cursurile de limbă sunt percepute ca esențiale, însă participarea este afectată de lipsa timpului, responsabilități familiale și metode neadaptate (ritm prea rapid, lipsă traduceri).

2.4. Muncă și integrare economică

Majoritatea respondenților au indicat un nivel educațional ridicat: ~70% au studii superioare. Doar 40,5% din cei care au răspuns sunt angajați (mai mulți în Budapesta decât în Brașov), însă mulți lucrează sub calificare, în locuri slab plătite. Întâmpină bariere de limbă, nerecunoașterea / neechivalarea diplomelor de studii, lipsa serviciilor de îngrijire copii, discriminare. Din acestea derivă nevoi cum ar fi: cursuri de limbă, consiliere profesională, recunoașterea de calificări, sprijin antreprenorial, acces la informații despre locuri de muncă.

2.5. Sănătate psihologică

Starea emoțională dificilă este declarată de 28% de respondenți (procent mai mare în Budapesta). 65% fie au nevoie, fie sunt nesiguri dacă au nevoie de sprijin psihologic. Un sprijin emoțional semnificativ este acordat de rețelele informale și comunitățile religioase (mai ales în Budapesta).

2.6. Integrare socială și comunitară

Interacțiunea cu alți refugiați este foarte ridicată ($\approx 90\%$). Totodată sentimentul de apartenență la comunitate este moderat, ceva mai ridicat la respondenții din Brașov și mai fragmentat la cei din Budapesta. Este sprijinită integrarea prin activități precum atelierele comune, cursuri, întâlniri informale, voluntariat. Respondenții din Budapesta au indicat că au un rol important activitățile religioase.

2.7. Sprijin juridic și administrativ

Clarificarea statutului după expirarea protecției temporare, recunoașterea și traducerea documentelor, acces la servicii publice și drepturi sociale, sprijin în antreprenariat sunt doar unele dar cele mai des solicitate pentru sprijin aspecte cu caracter juridic sau administrative. Sprijinul juridic și informarea centralizată sunt mai proeminente în răspunsurile respondenților din Budapesta.

2.8. Persoane vulnerabile

1 din 5 familii include o persoană cu dizabilitate (adulți, copii sau vârstnici), necesitând servicii specializate, iar mamele singure se confruntă cu dificultăți sporite în accesul la muncă și la servicii.

3. Perspective instituționale

Instituțiile din ambele țări indică:

- Bariera lingvistică drept cel mai mare obstacol pentru integrare în muncă, educație și acces la servicii.

- Locuirea ca problemă critică, mai ales în Budapesta.
- Necesitatea coordonării și schimbului de informații între actori.
- Populațiile vulnerabile (copii cu nevoi speciale, părinți singuri, vârstnici) primesc sprijin insuficient.

4. Nevoi prioritare identificate

- Cursuri de limbă adaptate programului și nivelului, cu suport/ predare în ucraineană/ rusă pentru a facilita înțelegerea.
- Sprijin în identificarea spațiilor locative disponibile, subvenții, combaterea discriminării.
- Recunoașterea calificărilor și sprijin pentru recalificare.
- Acces la muncă – consiliere, mediere clasică, mentorat, sprijin antreprenorial.
- Sprijin pentru copii prin integrare educațională, activități extracurriculare, sprijin psihopedagogic.
- Asistență psihologică accesibilă, inclusiv prin școli și online.
- Sprijin juridic și administrativ – clarificarea statutului, documente, antreprenariat.
- Activități comunitare care să includă localnici, pentru coeziune socială.
- Protecția persoanelor vulnerabile – programe dedicate mamelor singure, persoanelor cu dizabilități și vârstnicilor.

5. Recomandări

... generale

- dezvoltarea de programe gratuite, flexibile și de durată pentru învățarea limbii române/maghiare cu metode interactive și traducere în ucraineană/ rusă.
- crearea unor mecanisme de intermediere locativă public-privată, acordarea de subvenții pentru chirie și extinderea locuințelor sociale temporare.
- facilitarea procedurilor de echivalare a diplomelor și introducerea de programe rapide de recalificare în domenii conexe cu orientările profesionale deținute de refugiați.
- crearea de platforme centralizate de joburi pentru refugiați, organizarea de târguri tematice, extinderea programelor de mentorat și sprijin antreprenorial.
- programe de integrare educațională, sprijin psihopedagogic, tabere și activități extracurriculare comune cu copiii localnici.
- consultarea psihologică cu consilieri formați cultural și lingvistic, sprijin online și grupuri de suport.
- asistență juridică inclusiv multilingvă privind statutul legal, accesul la muncă și antreprenariat, drepturile sociale.
- activități interculturale, voluntariat mixt refugiați–localnici, campanii media pentru combaterea stereotipurilor.
- realizarea unor analize profunde și cuprinzătoare privind procesul de integrare și depășirea a problemelor identificate comparabile cu altele analize similare realizate în alte țări.

... specifice pentru România

- consolidarea serviciilor de sprijin pentru mame singure și familii extinse;
- extinderea programelor de educație formală și informală pentru tineri și adulți;
- stimularea implicării refugiaților în inițiative civice și culturale;
- dezvoltarea platformelor de integrare digitală (inclusiv joburi remote).

... specifice pentru Ungaria

- extinderea capacităților locative și combaterea discriminării în chirie;
- valorificarea potențialului rețelelor religioase pentru integrare;
- promovarea inițiativelor de mentorat profesional și consiliere psihologică individualizată;
- clarificarea drepturilor legale și creșterea vizibilității ONG-urilor locale.

Cartografierea nevoilor și a serviciilor necesare

Domeniu	Nevoie identificate	Serviciu necesar recomandat	Prioritate	Țară
Locuire	Instabilitate locativă, discriminare	Intermediere locuințe, sprijin financiar, locuințe sociale	Ridicată	Ambele (mai acut în HU)
Educație copii	Dificultăți de înscriere, integrare și limbă	Suport educațional, cursuri de limbă, activități extracurriculare	Ridicată	RO > HU
Limbă	Bariere de comunicare, integrare profesională	Cursuri accesibile, flexibile, în ucraineană/rusă	Esențială	Ambele
Muncă	Subocupare, neconcordanță între competențe și joburi	Consiliere profesională, recunoaștere diplome, sprijin antreprenoriat	Ridicată	RO > HU
Servicii psihologice	Stare emoțională fragilă, cerere latentă	Centre de consiliere gratuite, mobile sau online	Ridicată	HU > RO
Sprijin juridic	Documente, rezidență, muncă, familie	Servicii juridice gratuite, specializate și multilingve	Ridicată	HU > RO
Integrare socială	Izolare, lipsă de apartenență	Activități comunitare, voluntariat, cluburi, integrare civică	Medie	Ambele
Servicii medicale	Acces parțial sau deloc	Asistență pentru înregistrare, traducere, orientare în sistemul medical	Medie	Ambele
Sprijin administrativ	Lipsă de informare, obstacole birocratice	Ghiduri informative, birouri de asistență multilingve	Ridicată	HU > RO
Protecția grupurilor vulnerabile	Persoane cu dizabilități, vârstnici, mame singure	Asistență personalizată, sprijin comunitar și financiar	Medie–ridicată	RO > HU

Cartografierea actorilor

Braşov (România)			
Sectorul public			
Nr.	Organizație	Servicii	Contact
1.	Consiliul Judeţean Braşov	Coordonare/implementare proiecte/servicii direcţionate pe categorii speciale în Braşov	Telefon: 0 268 410 777 Email: cabinet.presedinte@cjabrasov.ro Web: cjabrasov.ro
2.	Instituția Prefectului Judeţul Braşov	Coordonare/gestionare situații de urgență/organizare servicii direcţionate pe categorii speciale în Braşov, asigurare respectarea legii și a drepturilor refugiaților	Telefon: 0268 470 220 Email: cabinet.prefect@prefecturabrasov.ro Web: bv.prefectura.mai.gov.ro
3.	Inspectoratul General de Imigrări (IGI) Braşov	Permis de ședere pentru beneficiarii de protecție temporară. Eliberare CNP.	Telefon: 0 268 409 956, 0 268 409 955 Email: bv.igi@mai.gov.ro Web: igi.mai.gov.ro/brasov
4.	Agentia Judeţeană pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM) Braşov	Servicii integrare în câmpul muncii, cursuri de calificare/recalificare.	Telefon: 0268 411 960 Email: ajofm.bv@anofm.gov.ro Web: anofm.ro/brasov
5.	Agentia Judeţeană pentru Plăți și Inspecție Socială (AJPIS) Braşov	Organizarea și asigurarea serviciilor evidentă și plată a beneficiilor de asistență socială;	Telefon: 0268 415 142 Email: ajpis.brasov@mmanpis.ro Web: brasov.mmanpis.ro
6.	DGASPC Brasov	Asistență socială: prevenirea separării copilului de familie, reintegrarea în familie a copiilor care au avut instituită o forma de protecție specială, autoritate tutelară, violență domestică	Telefon: 0 268 417 100; 0 268 414 032 Email: office@dgaspcbv.ro Web: dgaspcbv.ro
7.	Primăria Braşov/ Direcția Asistență Socială (DAS) Brasov	Depunerea actului pentru decontarea cheltuielilor de hrană și cazare ale refugiaților ucraineni, în baza HG 368/2023	Telefon: 0 368 464 081, 0 368 465 415, 0 368 469 995 Email: dasbv@dasbv.ro Web: dasbv.ro
8.	Primaria Codlea/ Compartimentul Asistența socială	Compartimentul asistență socială: prevenirea separării copilului de familie, reintegrarea în familie a copiilor care au avut instituită o forma de protecție specială, autoritate tutelară, violență domestică	Telefon: 0 268 251 652 Email: contact@municipiulcodlea.ro Web: municipiulcodlea.ro/index.php/ro/servicii-publice/asistenta-sociala
9.	Primaria Cristian/	Compartimentul asistență socială:	Telefon: 0 268 257 376 Email: social@primariacristian.ro

	Compartimentul Asistența socială	prevenirea separării copilului de familie, reîntegrarea în familie a copiilor care au avut instituită o forma de protecție specială, autoritate tutelară, violență domestică	Web: primariacristian.ro/servicii-publice/asistenta-sociala
10.	Primaria Sacele/ Direcția Publică Asistență Socială	Direcția Publică Asistență Socială: prevenirea separării copilului de familie, reîntegrarea în familie a copiilor care au avut instituită o forma de protecție specială, autoritate tutelară, violență domestică	Telefon: 0268 276 198 Email: primaria@municipiulsacele.ro Web: https://www.municipiulsacele.ro/directia-publica-asistenta-sociala/
11.	Inspectoratul Școlar al Județului (ISJ) Brașov	Înscrierea copiilor ucraineni în școlile din România	Telefon: 0 268 511 111 Email: info@isjbrasov.ro petitii@isjbrasov.ro Web: www.isjbrasov.ro
12.	Direcția de Sănătate Publică (DSP) Brașov	Coordonează serviciile de asistență medicală la nivel de județ	Telefon: 0 268 547 972 Email: relatiipublice@dspbv.ro secretariat@dspbv.ro Web: dspbv.ro
13.	Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Brașov	Asistență medicală de urgență și ambulatoriu pentru copii/ investigații/ consultații/ tratament/ diagnostice	Telefon: 0268 415 130 Email: secretariat.scbv@gmail.com Web: spitalcopiibrasov.ro/new
14.	Spitalul Clinic Județean de Urgență Brașov	Asistență medicală de urgență și ambulatoriu pentru adulți/ investigații/ consultații/ tratament/diagnostic	Telefon: 0268 320 022 Email: secretariat@spitaluljudeteanbrasov.ro Web: www.hospbv.ro
Sectorul neguvernamental (ONG)			
Nr.	Organizație	Servicii	Contact
1.	Centrul de Integrare pentru Migranți Brașov	Cursuri de limba română/informare/ consiliere/ evenimente socio-culturale/ program de integrare/ ajutor financiar	Telefon: 0 766 282 090 Email: contact@migrantbrasov.ro Web: migrantbrasov.ro
2.	Crucea Roșie, Brașov	Reîntregirea familiei / serviciu privat de ambulanta/serviciu medical de îngrijire/serviciu social de îngrijire batrani la domiciliu. Pentru servicii medicale gratuite pentru ucraineni	Telefon: 0 268 475 913 Email: crucearosie.brasov@gmail.com Web: crucearosie.ro/filiala/brasov
3.	UNHCR/ Birou local Brașov	Asistență financiară	Web: unhcr.org/ro

4.	Agentia Metropolitana Brasov	Livelihoods & incluziune economică, in parteneriat cu World Vision (suntem partenerul lor de implementare in Bv) + coordonare Hub	Telefon: 0 268 547 616 Email: office@metropolabrasov.ro Web: metropolabrasov.ro
5.	Katya HUB - Centru dedicat sprijinirii comunității ucrainene din Brașov	Servicii de protecție a copilului și a programelor educaționale / servicii medicale și consiliere psihologică./ cursuri de calificare și pregătire profesională pentru români și ucraineni./ evenimente de schimb cultural între comunitățile gazdă și nou-veniți.	Telefon: 0 732 215 635 Email: contact@katyahub.ro Web: katyahub.ro/
6.	Salvati Copii	Activitati educationale	Telefon: 0 744 360 911 Email: brasov@salvaticopiii.ro Web: salvaticopiii.ro/Cine-suntem/unde-suntem-activi/Brasov
7.	Fundatia Bucuria Darului	Hrana/educatie/camin/sanatate	Telefon: 0 368 465 348/ 0 368 465 349 Email: fundatia@bucuriadarului.ro Web: bucuriadarului.ro

Budapesta (Ungaria)*			
Sectorul neguvernamental (ONG)			
	Organizație	Servicii	Contact
1.	Cordelia Foundation for the Rehabilitation of Torture Victims	Child Protection; Mental Health and Psychosocial Support	https://cordelia.hu/; cordelia@cordelia.hu
2.	Dnipro Országos Ukrán Kulturális Egyesület	Child Protection	https://openeducation.group/hub
3.	Hungarian Reformed Church Aid	Child Protection	https://jobbadni.hu/en/homepage/; mrsz@jobbadni.hu
4.	Menedék Hungarian Association for Migrants	Child Protection; Protection; Mental Health and Psychosocial Support; Legal	https://menedek.hu/; menedek@menedek.hu
5.	Unity	Child Protection; Mental Health and Psychosocial Support	jednisty@jednisty.org
6.	Budapest Pride	Gender Based Violence	https://budapestpride.hu/; info@budapestpride.hu
7.	Emma Association	Gender Based Violence	https://emmaegyesulet.hu/; info@emmaegyesulet.hu
8.	Hungarian Interchurch Aid	Gender Based Violence	https://ukraine.hia.hu/; umtk@hia.hu
9.	Háttér Society Association	Gender Based Violence	https://hatter.hu/; hatter@hatter.hu
10.	NANE – Women For Women	Gender Based Violence; Mental Health and Psychosocial Support	https://nane.hu/erintetteknek/chat-segely/; info@nane.hu
11.	Embassy of Ukraine	Legal	https://hungary.mfa.gov.ua/; emb_hu@mfa.gov.ua

12.	Hungarian Helsinki Committee	Legal	www.helsinki.hu/ukr/ ; ukrainecrisis@helsinki.hu
13.	Ministry of Justice Legal Aid	Legal	https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/jogi-segitsegnyujtas
14.	International Organization for Migration	Protection; Mental Health and Psychosocial Support	https://hungary.iom.int/hu/ ; iombudapest@iom.int
15.	Hungarian Red Cross	Protection	https://voroskereszt.hu/en/
16.	United Nations High Commissioner for Refugees	Protection	https://help.unhcr.org/hungary/ ; hunbucontact@unhcr.org
17.	Hungarian EMDR Association	Mental Health and Psychosocial Support	https://emdr.hu/ ; hunhelpemdr@gmail.com
18.	MedSpot Foundation	Mental Health and Psychosocial Support	www.medspot.hu ; orvosisegitseg@medspot.hu

* Organizațiile din această listă sunt cele care participă în mod regulat la Grupurile de Lucru pentru Protecție și Incluziune coordonate în cadrul Forumului de Coordonare a Refugiaților (RCF). Lista de ansamblu a actorilor-cheie și a domeniilor lor de interes este disponibilă publicului și actualizată în mod regulat, inclusiv persoanele și punctele de contact, de către UNHCR prin canale interne.